

Anmerkninger
 til
 Den Femte Tome
 af
 Verdens almindelige Historie,
 af
 Peter Friderich Suhm.

---

§. 4. P. 4. **S**ervius in Virgilio Aeneid. Lib. II. 4. siger, at Thessalierne have først faaet det Navn Græker af deres Konge Græcus, og Argiverne det Navn Danaer af deres Konge Danaus.

§ 6. P. 6. Denne Beskrivelse om de første Menneskers Uvidenhed og BILDHED passer sig ikke alene paa de første Beboere af Grækerland, men paa alle de første Mennesker i Verden. De store Mænd i Grækerland, Egypten og Rom, kunde derfor ikke vel gjøre sig andet Begreb om deres Forfædres Tilstand. Men, endskjønt vi af Skriften klarligen see, at vore første Forældre ei have været saa aldeles dumme, at forstaae, efterat

efterat de havde tabt Guds Billede, saa viser
 dog Fornuften os, og den daglige Forfaren-
 hed, som vi endnu have af vilde og upolerede
 Folk, saa og Videnskabers og Kunstens
 Deels virkelige, Deels endnu langt mere muel-
 lige, Tilveert og Forbedring, at, om man bør
 laaе noget af den slette Beskrivelse som Græ-
 kerne gjøre over de første Verdens Indvaa-
 nere, saa kan man dog ei ganske forkaste den,
 fornemmelig at alle nyttige Kunster og Vi-
 denskaber ere i de første Tider opfundne af
 blot Hændelse, og at Menneskenes Indsigt
 og Kundskab, ja endog almindelige Begreb
 om mange Ting, ere derved, i Henseende til
 visse Ting, først tildeels bragte frem og bleve
 udviklede, tildeels forbedrede og bragte til
 Bished. Saa slet som Græker og Romere
 beskrive de første Menneskers Tilstand at have
 været, saa usel og elendig holdte de og for at
 det maatte være at leve paa den Maade, og
 vare folgelig langt fra Rousseaus glimrende,
 men falske, Tanke, at holde Menneskene for
 lykkeligst, naar de meest ligne Dyrene, hvil-
 ken Tanke jeg dog mener at bemeldte sind-
 rige Skribent haver alene fremsat for at vise
 sin Styrke i Beltalenhed. Det er den mil-
 deste Dom, som man kan og bør sælde om
 ham, og som dog ei kan retfærdiggjøre hans
 Forhold i at bruge utilladelig Frihed udi saa
 vigtig en Sag. Vel er sandt, at adskillige

gamle Skribenter, helst Poeter, synes at prise høist lykkelige de ældste Tider, som man kaldte den Gyldene Alder, da dog af deres egen Beskrivelse sees, at den yderste Armod, og folgelig ogsaa Enfoldighed og Uvidenhed, da haver herstet. Men endskiont man vel maa tilstaae dette, saa ere de dog langt fra at beskrive de da værende Mennesker lige som Dyr, som Rousseau gior; tværtimod, saa meget som de fratage dem af Kundskab om Pragt og Overdaad, og de deraf findende zirlige Kunster, saa meget tillægge de dem derimod igien af sand Verbødighed for Gudsdommen, af Oprigtighed i Sæder, og af indbyrdes Kierlighed, saa at de vigtigste Videnskaber, Theologie og Morale, forestilles at have været pure og uforsfædede hos dem. Vel tilstaaer jeg, at saadan Fred og Levnets Hellighed umuelig kan bestaae med Uvidenhed, og at alle Landes Historier vise, at falsk Gudstieneste, Overtroe, Grumhed, Falskhed, Bedragerie, Forræderie, Mord, Uderlighed, Krig, aldrig have herstet, og endnu herse mere, end hvor Uvidenhed sidder paa Thronen. Men det er ei Spørsmaal her: om Sagen er rigtig eller urigtig? men: om de Gamle have havt saa slette Tanker om de første Mennesker, som Rousseau haver? hvilket jeg aldeles negter, og som Historien ogsaa tilbagedriver, og fornemmelig om de
have

have priset saa overmaade slet en Tilstand for lykkelig? De fleste af de Gamle have ogsaa anseet Uvidenhed og Kundskab med langt andre Dine, hvilket de Billeder og Vres-Stotter, som hele Folk have opreist til nyttige Tings Opfinderes Ihukommelse, noksom bevidne. Og hvorledes skulde ogsaa fornuftige Folk, som de have været, holde for, at Videnskaber, der gjøre Folk fredelige, menneskelige, medlidende, der udbrede deres Tanker, der forbedre den ædelste Deel af dem, ophøie den over sig selv, ja, om det er tilladt saa at skrive, forene dem med Gud, og gjøre dem ham lige, og derfor ere egentligen at tale de eneste nyttige og nødvendige Ting, som ere tienlige baade i denne og hin Verden, at de, siger jeg, skulde mene, at Videnskaber ere ei alene ikke nyttige, men endog skadelige, og tienlige til at qvæle Dyden og befordre Lasters Væxt. Men jeg mærker, at min billige Tvivl imod saa ugrundet, selsom og høist skadelig, Mening haver ført mig for langt af Veien, hvorfor jeg maa igien komme paa den ved at anføre adskillige af de Gamles Meninger om de første Menneskers Tilstand. *Vitruvius*, den herlige Skribent, taler da saaledes om den, L. II. C. I. p. 18.: "De ældste Mennesker levede ligesom Dyr, og opholdte sig i Skovene og i Huler; da hændte det sig, at endeel Grene af adskillige

„Træer, hvor Skoven var tykkest, bleve af
 „en sterk Vind satte i Bevægelse, og stødte
 „saa haardt imod hverandre, at der gik Ild
 „i dem, hvilket forskrækkede de Menneſter,
 „som befandt sig deromkring, saa meget, at
 „de strax toge Flugten; men da den første
 „Skraek havde lagt sig hos dem, og de der-
 „paa nærmede sig til Ilden, og fornumme,
 „at den paa en behagelig Maade varmede des-
 „res Legemer, bleve de ved at kaste Brænde
 „paa den, og ved Tegn at betyde andre Ild-
 „dens Nytte. Dette gav den første Anledning
 „til Samqvem i Verden, og ogsaa til Sprog;
 „thi de Ord, som nogle af en Hændelse frem-
 „bragte, lagde andre Merke til, og ved en
 „daglig Øvelse fastsatte at betegne visse Ting,
 „hvoraf endelig tilsidst uformet blev et
 „Sprog. Ved at lægge Merke til hvordan
 „Svalerne bygde deres Reder, begyndte de,
 „næsten paa samme Maade, at oprette sig
 „Hytter af Qviste og Jord, og at tække dem
 „med Løv. „ Vitruvius bliver ved paa sam-
 me Maade videre at beskrive det menneskelige
 Samqvems Tilvegt; men da det er for langt
 her at indføre, saa vil jeg have Læseren hen-
 viist til ham.

Tacitus Lib. III. Ann. p. 330. giver os
 derimod et langt smukkere Billede over de
 første Menneſter, med følgende Ord: „Da

„de

„de ældste Mennesker levede uden Begierlig-
 „hed, Ondskab og Skiendsel, saa vare de
 „og frie for al Straf og al Evang; thi Bes-
 „lønning behøvedes ikke der, hvor det, som
 „ret var, søgtes frivilligen, og hvor intet be-
 „giertes, der behøvedes ei heller noget at
 „forbydes ved Frygt. Men, da Ligheden bes-
 „gyndte at høre op, og Vergierrighed og
 „Magt bleve indførte i Steden for Afhold-
 „og Undseelse, da kom Herskaber og Herres-
 „dommer op, hvoraf nogle have stedse været
 „ved. Endeel indførte Love enten strax, eller
 „efterat de vare blevne kiede af Kongelig Res-
 „giering. Dog vare de første Love ikkun
 „eenfoldige, saasom Menneskene endda vare
 „grove. //

Lucretius Lib. V. p. 128. begynder sin
 Beskrivelse over de første Menneskers Tilstand
 saaledes: Et Genus humanum multo fuit illud
 in arvis durius, ut decuit, tellus quod dura
 creasset: & majoribus & solidis magis ossibus
 intus fundatum, & validis aptum per viscera
 nervis. Necdum res igni scibant tractare, nec
 uti pellibus & spoliis corpus vestire ferarum;
 sed nemora atque cavos montes silvasque cole-
 bant, & frutices inter condebant squalida mem-
 bra, verbera ventorum vitare imbresque coacti.
 Nec commune bonum poterant spectare nec ullis
 moribus inter se scibant, nec legibus, uti. Quod
 cuique

cuique obtulerat prædæ fortuna ferebat, sponte sua sibi quisque valere & vivere doctus, & Venus in fylvis iungebat corpora amantum. &c. Paa samme Maade bliver han ved baade i den 5te og 6te Bog at beskrive deres Levnet, og hvorledes Kunster ere opdagede ved blotte Hændelser. *Thucydides*, den ærværdige Historie-Skriver, afmalte Grækerlands første Tilstand meget slet, L. I. p. 2. ex editione Dukeri Amstel. 1731. in Fol.: at Landet laae næsten øde og udhyret, og at der vrimlede overalt baade af Søe- og Land-Rovere; hvilken Beskrivelse dog neppe passer sig paa Grækerlands allerældste Tilstand, da Søe-Rovere i sær ere vel ikke opkomne førend seent i Tiden. *Hesiodus* ex edit. Lips. 1746. in 8vo. Op. & Dier. p. 18. v. 90. giver os følgende fordeelagtige Beskrivelse over Verdens første Alder: "De første Mennesker paa Jorden levede frie for alt Ondt, og uden Møie og Arbeide, frie fra Sygdomme, der gjore Folk gamle; thi de arme Dødelige ældes snarlig ved Fortræd: Men da Qvinden med sine Hænder løstede det store Dækkel af Karret, da spredde sig alt Ondt ud, og tung Sorg bemestrede sig alle Mennesker; Haabet alene blev tilbage og stoi ikke bort; thi det sad under Dækkelet, som hun hastig igien satte paa Karret." Denne Qvinde kaldes af andre hedenste Skibenter Pandora,

og indeholder hendes Historie en tydelig Levning af Evæ Tildragelse, som Skriften melder om, i det mindste efter mine Tanker. Jeg kunde vel endda fremføre mange flere Beskrivelser af de hedenſke Skribenter om de første Menneſkers Tilstand, helst om den af dem ſaa kaldte Gyldene Alders Enkſalighed; men da de indeholde intet andet, ſkiont med andre Ord, end de hidindtil anførte, ſaa vil jeg have Læſerne til dem ſelv henviſte.

Andet Aſſnit. §. 20. P. 15. *Athenagoras* in *Apologia pro Chriſt. ad calcem Juſtini Martyris* p. 16. taler om, at *Craton* den *Sicyonier* opfandt at male med Farver paa ſolgende Maade: Han malede paa en overkalket Tavle Skyggen af Mænd og Qvinder. *Sicyon* kan og brøſte ſig af at have frembragt en berømt Græſk Poetinde ved Navn *Praxilla*, ſom efter al Anſeende er meget gammel, og haver levet førend *Sappho*. Om hende findes Eſterretning udi *Jo. Chr. Wolfii Poetriis Græcis*. Hamb. 1734. in 4to. p. 76. &c. og *Fabricii Bibliotheca Græca* L. 2. C. 15. §. 53.

Tredie Aſſnit. §. 27. P. 19. Adſkillige Lærde ere af den Mening, at Grækerneſe *Io* er den ſamme ſom *Egypternes Iſis*, til hvilken ugrundede Mening *Herodotus* L. II. p. 105, ſynes at have givet dem Anledning, endſkiont bemeldte

bemeldte store Skribent ei siger andet der, end at Isis's Billede i Ægypten havde Drexhorn ligesom Grækerne beskrevet Jo. Hvorledes Phoenicierne stiale Jo bort, beskriver *Herodotus* best Lib. I. p. 1. 2. og 3. *Diodorus Siculus* T. I. L. I. a. p. 17. ad p. 32., *Plutarchus* de Iside & Osiride Tom. II. a. p. 351. ad p. 384. og *Herodotus* L. II. p. 106. beskriver omstændelig Isis's Historie efter Ægypternes Beretninger. *Epiphanius* Tom. I. Pan. Lib. I. p. 11. paastaaer, at Jo, Inachi Datter, havde en Datter ved Navn Atthis, og at Attica haver faaet Navn af hende, og en Son kaldet Bosphorus, efter hvis Navn blev bygt en Stad ved Pontum Eurinum; han siger og, at Jo kaldes af Ægypterne Isis. *Hyginus* Fab. 145. p. 159. beretter, at Jo og Isis ere een og den samme, at Jo var en Datter af Inacho og Argia, at det Ioniske Hav kaldes efter hende, fordi hun i en Koes Eignelse svømmede over det, og at Bosphorus haver og Navn af hende. Fab. 149. p. 162. siger han, at den Son, som Jupiter avlede med hende, hedde Epaphus, og at han regierede i Ægypten. *Parthenius* in Galei Script. hist. Poet. C. I. p. 344. vidner og, at Jo, den Argiverste, blev snappet bort af Nøvere, og at hendes Fader Inachus udsendte Folk forgieves at søge efter hende. *Servius* in Virg. Æn. Lib. VIII. v. 696.

er af deres Mening, som tilskrive Isis en Ægyptisk Herkomst. *Æschylus* in *Prometheo* vindto taler vidtløftig om Jo's Reiser, og om hendes Ankomst til Ægypten, men siger ikke, at hun er den samme som Isis, som man dog af hans *Supplicibus* p. 558. næsten skulde slutte at han haver troet, saasom han lader *Danai*, der ganske vist var en Ægyptisk Prinds, hans Døtre sige, at de stamme fra Jo. *Ovidius* Tom. II. p. 69. &c., & p. 87. &c. beskriver fortreffeligen alle Jo's Hændelser, og hvorledes hun tilsidst blev til Isis; og have disse herlige Vers frem for noget andet tiend til at udbrede den Digt, at Jo og Isis have været een og den samme Person. *Lactantius*, de *Christnes* Cicero, ex edit. Lips. 1698. in 8vo. *Divin. instit. L. I.* p. 39. beretter den sædvanlige Digt om Jo og Isis; men anmerker derhos heel fornuftig, at Jo haver ei svømmet, men seilet over Havet, som han beviser deraf, at der endda var i hans Tid en Dag i Calenderen til Afmindelse af Isidis Skibsfærd. *Georgius Syncellus* p. 121. synes at antage, at der have været tvende af det Navn Jo, og at de begge ere komne til Ægypten, blevne kaldte Isides, giftede med *Telegono*, og have født en Son, kaldet *Epaphus*. V. etiam p. 100. & 126.

§. 35. P. 21. *Strabo* Lib. I. p. 43. vidner, at Danaus var den første som grov Brønde, hvilket dog alene maa forstaaes om Grækerland; thi af Skriften sees tydelig, at Abraham og Isaac have, længe førend Danaus var til, gravet Brønde. *Plinius* Tom. II. Lib. VII. p. 95. beretter det samme som *Strabo*, han siger og, at Argos, hvilken *Phoroneus* bygde, skal efter nogles Mening være den ældste Stad i Verden, da andre derimod give *Sicyon* ud derfor, og atter andre *Diospolis* i Ægypten.

§. 38. P. 22. *Plinius* L. VII. p. 100. skriver, at *Acrisius* og *Proetus* opfandt Skjolde, da de stridde imod hinanden.

§. 42. P. 25. *Plinius* L. VII. p. 100. taler om en *Perseus*, en Søn af *Perseo*, der efter nogles Mening skal have opfundet Pile. Om *Perseo* selv vidner *Oppianus* L. II. v. 8. p. 95. at han først haver opfundet Jagten til Fod, og v. 28. siger han, at den bekiendte Kæmpe *Orion* haver været første Opfinder af den Jagt, som skeer om Natten.

§. 45. P. 27. *Servius* in *Virg. Æneid.* L. I. v. 572. forklarer Historien om Stridighederne imellem de tvende Brødre *Atreum* og *Thyestem* paa en meget berømmelig Maade for

for Acreo, nemlig at han skal have været den første, som haver forudsagt Solens Formørkelse, hvilket, da det rigtig traf ind, skal saaledes have fortrødt Thyesti, at han strax forlod Staden. *Strabo* L. I. p. 43. beretter ogsaa, at Acreus haver først udfundet Aarsagerne til Solens Formørkelse.

§. 47. P. 28. Den Trojanske Krig er, tilligemed Roms Bygning og Olympias dernes Indretning, den vigtigste Tids-Punct i den gamle Historie, fra hvilken af den Græske Historie i sær begynder at blive sikkrere og omstændeligere. Naar derfor en Ting har været i Brug førend den, saa kan man næsten være vis paa, at det er umueligt at fastsætte dens Udspring. Saaledes lader *Plinius* L. VII. p. 103. sig nøie med at sige, at Bers have været i Brug for den Trojanske Krig. Da jeg her og haver et beqvemt Sted, som jeg er uvis paa siden at faae, for at handle om visse Tings Opfindelse, som tillægges nogle af de Græske Helte, der vare med i den Trojanske Krig, saa vil jeg ikke heller lade den Leilighed gaae mig forbi. *Servius* in *Virgilia* *Aeneid.* Lib. II. v. 81. vidner, at *Varro* beretter, at *Palamedes* haver opfundet Bretzspil, paa det Soldaterne ei skulde være aldeles orkesløse i den lange Beleiring. Efter nogles Mening skal han og først have opfundet

E

Det

Ehr. Selsk. Skr. 4. D.

det Bogstaver; men det er vist, bliver Servius ved, at han haver lagt til Alphabetet X. I. K. og C. *Athanasius contra Gentes* T. I. p. 20. tillægger ham at have opfundet baade Bogstavers Dannelselse, Orden, Mængde, Kraft og Betydning. *Gregorius Nazianzenus* Tom. I. p. 99. tilskriver ogsaa Palamedi af Euboea at have opfundet Tal, Regning, Maal, Vægt, Regning paa Fingre, og Krigshæres Orden. *Plinius* L. VII. p. 94. tillægger ifkun Palamedi følgende 4. Bogstaver: I, Z, O og X, og p. 98. efter *Gellii* Beretning, Maal og Vægts Opfindelse, og p. 101. Krigshæres Orden, Vægt-Tegn og Løsen, i den Trojanske Krig. P. 100. tilskriver han Epeo at have i Beleiringen af Troja opfundet den Machine kaldet Muurbrækker, og p. 101. Speideres Tegn.

§. 64. P. 35. Jeg agter her at indføre hvad som jeg finder hos mig optegnet om berømte Argivers Paafund i Henseende til Kunster og Videnskaber. *Strabo* L. VIII. p. 549. skriver, at Phidon den Argiver, den 11. fra Hercules, overgik alle Forster i sin Tid i Magt, saa at han tog sig paa at forestaae alle de Leege, som Hercules havde indstiftet, og deriblant ogsaa de Olympiske, over hvilke han ogsaa blev udvalgt til Forstander;

der. Han opfandt ogsaa et vist Slags Maal, kaldet efter ham det Phidoniske, saa og Bægt, og var den første som lod slaae Penge, iblant andre af Solv. Casaubonus anmerker herved, at denne Herre kaldes af Pindars Scholiast en Corincher, som dog Casaubonus forklarer saaledes, at han ei er født der, men haver opholdt sig der. P. 577. fortæller ogsaa Strabo, efter den gamle Skribents Ephori Beretning, at Phidon var den første som lod slaae Solv-Mynt, og det paa den De Egina. *Plinius* L. VII. p. 98. tilskriver ogsaa Phidon Maal og Bægts Opfindelse. Om denne berømte Mand, hvis Naafund af slagen Mønt haver gjort saa store Forandringer i Verden, findes den nyeste og beste Efterretning udi Wachters *Archæologia Nummaria Lipsiæ* 1740. in 4to c. 5. p. 33. &c., en Mand, der langt overgaaer min og alles Roes. *Pollux* L. IV. c. 10. p. 392. taler om en ung Person ved Navn Hierax, som var en Discipel og blev elsket af Olympo den Lydier, hvilken opfandt et nyt Slag i Musiquen, som blev brugt i Argos af Jomfruerne i Junonis Tempel. *Plinius* L. VII. p. 103. tilskriver Ardalo af Troecene, en Argivisk Stad, først at have geleidet Fløiten med Sang; og *Clemens Alexandrinus* Strom. L. I. p. 308. udgiver Lassum af Hermione, en Argivisk Stad, for at

have været den første Opfinder af Dithyram-
biske Vers. *Pausanias* L. II. c. 21. p. 159.
taler om Persei Datters Gorgophonis
Grav i Argos, og at hun var den første,
som efter sin Mand's Død dristede sig til at
ægte en anden Mand.

Fjerde Afsnit §. 67. P. 36. Not. a). *Atha-
nasiaus* Tom. I. p. 20. og *Plinius* L. VII. p. 93.
tilskrive Cereri først at have lært Grækerne
Agerdyrkingen, da de tilforn levede af Jaf-
den. *Plinius* tilskriver hende desuden, først
at have lært dem at male Meel og bage Brød,
ja, som han siger, skal hun og, efter nogles
Mening, have givet de første Love. *Atha-
nasiaus* Tom. I. p. 20. tilskriver *Triptolemo*
Cereris Søn, først at have lært Grækerne
at saae, hvormed *Plinius* L. VII. p. 99.
kommer saavidt overeens, naar han beret-
ter, at *Triptolemus* skal, efter nogles Me-
ning, først have opfundet Ploven, og at
spænde Oxne for den; Da dog andre, som
han selv siger, tilskrive dette en anden Athe-
nienser ved Navn *Buzyges*. Hvo der har
Lyst til at læse flere Skribenters Beretninger
om disse Ting, kan kun efterslaae *Harduini*
Anmerkninger over de anførte Steder af
Plinio.

Pag. 37. Not. c). *Athanasius* Tom. I. p. 20. tilskriver *Minervæ* at have opfundet *Bæver-Kunsten*, hvormed ogsaa mange af de Gamle, helst *Poeter*, komme overeens.

§. 73. P. 40. *Plinius* L. VII. p. 95. vidner, at *Cecrops* bygde den første *Stad*, og kaldte den *Cecropia* efter sig, hvilken siden ei udgjorde mere end *Slottet* af *Athenen*. Ingen maae forundre sig over, om han ofte finder i disse mine *Anmerkninger*, at een og den samme *Sag* siges at have haft adskillige *Opfindere*, ja at endog een *Skrivent*, og særdeles *Plinius*, tilskriver mange *Personer* *Opfindelsen* af een *Ting*; thi det kommer af den *Forvirring* og *Uvished*, som nødvendig maa være i *Historien* om *Tingenes* første *Opkomst* og *Udspring*.

§. 75. P. 41. *Servius* in *Virgilio* *Georg.* L. III. v. 115. tillægger *Erichthonio*, *Konge* i *Athenen*, først at have opfundet *Bogne*, hvilket *Plinius* L. VII. p. 101. forklarer ved *Bogne* med fire *Heste* for. P. 97. tillægger han ham ogsaa først at have fundet *Solv*.

§. 88. P. 49. *Plinius* L. VII. p. 104. siger, at *Theseus* *Konge* i *Athenen* var den anden, som holdt *Isthmiske* *Sorge*: *Spil*. *Oppianus* in *Poet. Heroic. Gr.* Tom. II. Lib. II.

p. 95. tilskriver hans Søn Zippolyto, der var en stor Elsker af Jagten, at have først fanget Dyr med Garn.

§. 96. N. 53. Følgende nyttige Tings Opfindelse tillægges end videre Atheniensere af gamle Skribenter. De tvende Brødre Enryalo og Hyperbio tilskrives af *Plinio* L. VII. p. 95. først at have opfundet det at brænde Teglstene; *Nicia* af *Mesgara*, en Stad i Attica, p. 96. Farverier; *Coræbo* p. 97. at arbejde i Leer; *Lusmolpo* p. 99. at plante og dyrke *Viinranfer* og andre Træer; det heele Atheniensiske Folk Democratisk Regiering; *Theseo* p. 101. Freds-Fordrager; *Amphichtyoni* p. 102. Drømmes og Forevarslers Forklaring. *Poslygnoto* p. 104. Skildre-Kunsten, som dog ei maae tages i den noieste Mening; thi ligesaa vist som det er, at *Polygnotus* haver bragt Skildre-Kunsten til langt større Guldkommenhed, end den nogensinde tilforn havde været, saa vist er det og, at den haver været meget længe til, førend han blev født. *Paralo* p. 105. tillægges lange Skibe. Jeg vil og her paa dette Sted indrykke, hvad som jeg haver samlet om berømte Atheniensiske *Scruentimmer*, hvortil jeg ikke siden finder beqvem Plads. *Hyginus* Fab. 274. p. 252. fortæller, at der var en Lov i Athenen,

nen, at ingen Qvinde eller Træl maatte lægge sig efter Læge-Kunsten. En Jomfrue, ved Navn Agnodice, som dog ikke desto mindre havde stor Lyst til at lære bemeldte Videnskab, fandt da paa denne List: Hun forte sig i Mands-Klæder, og skar Haaret af sig, hvorpaa hun gav sig i Skole hos den berømte Læge Hierophilus, og da hun havde udlært hos ham, practiserede hun siden med Berømmelse, og var særdeles lykkelig i at hielpe Qvinder, der vare i Barns-Nød; Lægerne, som merkede, at hun gjorde dem stor Afbræk, anklagede hende for Areopago, at hun, under Skin af at hielpe frugtsommelige Qvinder, misbrugte dem, men hun gjorde snart denne Beskyldning til intet, ved at give sit Rion tilkiende. Dette formaaede saameget hos Athenienserne, at de gjorde deres ubillige Lov til intet, og tillode Qvinder her-efter at lægge sig efter Læge-Kunsten; Saaledes var Agnodice den første Jordemoder i Athenen. *Ælianus* Var. Hist. L. I. C. 26. p. 15. taler om et Fruentimmer, ved Navn Aglais, Megacelis Dotter, (hvilket sidste Navn var meget brugeligt i Athenen, hvorfor jeg anseer hende som en Athenienser,) hun nærede sig af at blæse paa Basun, gif med Peruque paa Hovedet, og havde Front i Panden; hun kunde i eet Maaltid fortære tolv *Miner* Ris, fire *Choenices* Brød og en *Choa*

Biin; en Mine er $\frac{1}{2}$ Pd. en Choenix $2\frac{1}{2}$ Pd. og
 1 Choas 9 Pd. *Athenæus* L. X. p. 415. siger,
 at hun var Megaloclis Dotter, og beretter
 efter Posidippum, at hun gif i Spidsen af
 en stor Procession i Alexandrien, og blæste
 paa Basun, iført herlige Klæder, og ha-
 vende Front i Panden. Han beretter og, at
 hun kunde spise 12 Pd. Kød, og 10 Pd.
 Brød, og drikke dertil en Choas Biin. *Pollux*
 L. IV. c. 11. p. 399. kalder hende Megalo-
 clis Dotter, og beretter, at hun blæste got
 paa Basun, baade i Procession, og i Ovel-
 ser om at erlange Prisen. Af Athenæi For-
 tælling skulde man snart slutte, at Aglais har
 været fra Alexandrien i Egypten; dog da
 det er en Sag af ringe Betydning, saa
 faaer den at staae ved sit Værd. *Ælianus*
 L. II. c. 41. p. 56. taler om et Fruentimmer,
 ved Navn Clio, der overgif alle endogsaa
 Mænd i at drikke, hvorved Skribenten for-
 nuftig anmerker, at hun erholdt en skamme-
 lig Seiervinding. Hendes Navn er Græs,

men enten hun har været fra Athenen eller
 ikke, det skal jeg ikke kunde sige. *Athenæus*
 L. X. p. 440. anfører et Epigramma, som
 Phalæcus haver gjort over denne uforstam-
 mede Qvinde. Siden jeg har anført Exem-
 pel af en Atheniensist Qvinde, som drak me-
 get, saa vil jeg og ligeledes anføre Exempel
 af en Atheniensist Mand: *Ælianus* L. II. c. 41.

p. 54. vidner, at Diotimus havde det Tilnavn *Tragt*, fordi han satte en *Tragt* i sin Mund, og lod derigjennem helde *Viin* i sig, som han uden at puste svalgede ned. Diotimus var for det øvrige en rapper *Feldtsherre*, og *Archont* i *Athenen* *A. M.* 3596. Om ham kan læses mere udi *Æliani* *Var. Hist.* L. IV. C. 27. p. 114. *Diodori Siculi* 16. p. 103. Tom. II. og *Polyani* L. V. C. 23. Af den bekiendte *Atheniensiske* *Skjøge* *Gnathæna* fortæller *Ælianus* L. XII. C. 13. p. 211. følgende merkværdige *Svar*: En *Person* af *Zellesponten* kom til *Athenen*, dertil bevæget af *Rygtet* om hendes *Person*: da han nu spiste hos hende, og *Viinen* havde begyndt at stige ham i *Hovedet*, fremsørte han megen *daarlig* *Snak*; hun spurte ham da, om han ei var fra *Zellesponten*, hvortil da han havde svaret ja, spurte hun ham end videre, hvor det da kom sig, at han ei kiendte den fornemste *Stad* der; *Hvilken* er den? spurte han: *Sigeum*, svarede hun, og bragte ham ved dette eene *Ord* til at tie; thi *Sigeum* var baade en *Stad* ei langt fra *Troja*, og betyder derderhos paa *Græsk* *Tausshed*. Om hende, og hendes *Sosters* *Dotter* *Gnathænum*, fortæller *Athenaus* L. XIII. a. p. 579. ad p. 585. adskilligt, og vidner han p. 583., at de *Atheniensiske* *Skjøger* lagde sig meget efter *jiirlige* *Videnskaber*, og noget ogsaa ef-

ter de mathematikke, hvorved de bleve sindsrige, og hurtige til Gienivar. *Plutarchus* Tom. II. p. 737. Symp. L. IX. beretter, at den Tragoedie-Skrivers Theodori Hustru, vilde ikke tilstede sin Mand at holde af sig, da han skulde paa Prove med andre, men efterat han havde erhholdet Prisen, og kom ind til hende, omfavnede hun ham og sagde: Nu er saadant dig tilladt. *Ælianus* L. I. C. 18. p. 10. beskriver de gamle Eiders Fruentimmers Opsørsel saaledes: De havde Kroner paa deres Hoveder, lange Ringe i Ørene, og prægtige Skoe paa Fødderne, deres Erøie var fra Skuldrene af og til Hænderne ei syet sammen, men heftet sammen med Guld- og Sølv-Hægter. *Herodotus* L. V. p. 320. vidner, at de Atheniensiske Fruentimmer ginge i de ældste Eider Klædde paa sin Dorisk, ligesom Corintherne; men at den Dragt blev affkaffet ved følgende Leilighed: Athenenserne gjorde et ulykkelig Tog til den Ægina, saa at ikkun een Mand kom tilbage; denne toge alle de Atheniensiske Koner fat paa ved hans Hiemkomst, og spurgte ham ad: hvor deres Mænd vare? og ved hvert et Spørsmaal stunge de ham med deres Hægter, og det saa længe indtil han døde. Athenenserne forordnede herover, at deres Fruentimmer skulde aflægge den Doriske Dragt, og herefter gaae klædte paa Jonisk
i Lin

i Lignet og uden Hægtter. Det vilde vel synes for mange, at disse her af mig fremførte Ting ere for smaa til at staae i saa vidtløftigt et Bærk, som den Almindelige Verdens Historie er, og at det derfor ei kan regnes de Engellske Forfattere til nogen Feil, at de have udeladt saa ringe betydende Ting. Nu negter jeg vel ikke, at saadanne smaa Omstændigheder passe sig bedre i berømmelige Mænds Levnets Beskrivelser, eller og i særdeles Historier om visse Folk: men med alt dette ere saadanne Beretninger ei alene meget behagelige i et Skrift, hvor man let kan blive fied af ei at læse om andet end Feldtslag, Beleiringer og Krig; af hvilken Aarsag ogsaa *Plutarchi* og *Svetonii* Heltes Beskrivelser, saa og *Laertii* Philosophi, og *Cornelii* *Alticus*, ere behageligere for de fleste end de rette Historier, i hvor vel de end ere skrevne: Men jeg endog siger og paastaer, at saadanne smaa Ting ere af største Nytte, saasom man ved dem bedre lærer at kiende et berømt Folkes Genie, og rette Aarsag til deres Opsørsel og Gierninger, end ofte af Beskrivelsen over deres mandigste og viiseste Bedrifter. Saadanne Ting vise og, at hvor Uvidenhed og Barbarie herske, der findes gierne tilligemed Grumhed, Grovhed, Armod, Tapperhed, Eenfoldighed, Haardførhed, og Afhold fra sandselige Laster; men
 hvor

hvor Videnskaber, Kunster og Politesse, ere i Flor, derimod Mildhed, Omgængelighed, Medlidenhed, Overflod, List og Belyst. De lærde Forfattere burde derfor, efter min Tanke, ei aldeles have forbigaaet sligt, som ikkun synes smaat i uskionsomme Cæsers Dine: Dog forstaaer det sig af sig selv, at ingen kan eller bør forlange af dem, at de skulde indføre heraf ligesaa meget i saadan et Verk som dette er, som i en anden særdeles Historie eller Levnets-Beskrivelse.

Femte Afsnit S. 107. P. 59. Not. 57. b). Om Cadmi Bogstaver findes god Underretning udi *Jo. G. Wachters Naturæ ac Scripturæ Concordia* Sect. 4. C. 8. S. 249. &c. *Eugenius Toletanus* kalder p. 622. udi følgende Vers de Bogstaver, som Cadmus indførte i Grækerland, Attiske: *Mente Phænices sagaci condidere Atticas*, hvorved han dog ei forstaaer andre end de Græske, som han ikkun nævner med et særdeles Navn. *Plinius* L. VII. p. 94. vidner udtrykkelig, at Cadmus haver først bragt Bogstaver fra Phoenicien til Grækerland, og det 16. i Tallet. P. 96. tillægger han ham først at have opfundet Steen-Brud ved Theben, eller, efter *Theophrasti* Beretning, i Phoenicien. P. 97. melder han, at han først skal have fundet Guld i det Bierg Pangæo, og ogsaa lært at

at smelte det, hvilket, saafremt det skal være rigtigt, maae indskrænkes til Grækerland; thi Abraham haver længe for Cadmus fiendt Guld. *Clemens Alexandrinus* Stromat. Lib. I. p. 306. tillægger ogsaa Cadmo først af alle at have bragt Bogstaver til Grækerland, hvilket endelig er en Sag som alle de Gamle eenstemmigen vidne. P. 307. kommer han og overeens med *Plinio* i at tilskrive Cadmo det første Steen-Bruds og Guldets Opfindelse. *Varro* in Op. p. 308. L. III. C. I. de Re rustica, ex editione Gesneri Lipsiæ 1735. in 4to T. I. paastaer, at Ogyges haver først bygt Theben, og at den er den ældste Stad i Verden. *Plinius* L. VII. p. 93. siger, at Bacchus eller Liber Pater haver først indført Riob og Sall, saa og Kongernes Hoved-Smykke, og den Skif at triumphere over sine Fiender. *Pompejus Feslus* vidner ogsaa efter den gamle Tragoedie. *Skriver Accius*, at Ogyges skal have bygt Theben.

§. 110. P. 61. *Plinius* L. VII. p. 102. tilskriver Amphion at have opfundet Musiquen i Almindelighed, hvilket dog maa indskrænkes til dens første Bekjendtgjørelse blant Grækerne. Kort efter giver han ham ikkun ud for Opfinder af den Lydiske Harmonie, og af Cither, og p. 103. for at have syngt og spillet paa Cither paa een gang.

§. 117.

§. 117. P. 64. Om de gamle Thebaners videre Fortienester i Henseende til Videnskaber haver jeg end hos de Gamle fundet følgende Efterretninger: *Pollux* L. IV. C. 10. p. 391. vidner, at Thebanerne havde en Floite giort af Hiort-Kalve-Been, og belagt med Kobber. P. 392. taler han om en anden Slags Floite, som *Nicopheles* den Thebaner havde opfundet, og mest spillet paa *Minervæ* til Ære. *Plinius* L. VII. p. 96. giver *Tychius* den *Boeotier* ud for den første Skoemager, hvorved *Harduini* Anmerkninger p. 134. Num. 160. bør eftersees. P. 102. tilskriver han den Thebaner *Tiresiæ* at have spaaet af Fugles Indvolde. *Diodorus Siculus* L. IV. p. 311. taler om *Tiresiæ* Dotter *Daphne*, og beskriver hende for at have været ei mindre erfaren i Spaadoms-Kunsten end hendes Fader, saa og vel øvet i Krigs-Sager. Da *Epigoni* indtog Theben, indviede de hende efter et Løfte til *Apollo* i *Delphis*, hvor hun hialp meget til at bringe hans Drafter i Anseelse, og skrev mange af dem paa ziirlige Bers, af hvilke *Homerus* skal siden som en Prydelse have indført mange i sine udsødelige Berker. For saadanne hendes Spaadomme blev hun af Grækerne kaldet *Sibylla*. Om hende bør eftersees den lærde *Wesseling's* Anmerkninger in *Diodorum* p. 310. N. 28., og de der af ham anførte

Skrif

Skribenter, som samtligen kalde hende, ikke
 Daphne, men Manto; saa og *Seneca Tragi-*
cus in *Oedipo*. Act. II. p. 84. ex Edit. Amst.
 1678. in 12mo, hvor han og kalder hende
 Manto. Den bekiendte Poet *Hesiodus*, som
 næst *Homerum* er den ældste profan Skri-
 bent, der nu omstunder er til, og af hvilken
 vi endnu have *Theogonien*, *Herculis Skiold*,
 og hans Arbejder og Dage, var og en *Boeos-*
tier fra *Ascra*; om ham handler *Fabricius*
 in *Bibl. Gr.* Vol. 1. L. II. C. 8. p. 369. *Pin-*
darus den store Poet, af hvilken vi endnu
 have 45. Oder, var født i *Theben* selv.
Fabricius handler om ham udførlig in *Bibl.*
Gr. Vol. 1. L. II. C. 15. p. 531. &c. *Clemens*
Alexandrinus *Stromat.* L. I. p. 308. udgiver
 ham for Opfinder af Sang at dandse efter.
 Det *Boeotiske Fruentimmer* og Poetinde *Myr-*
tis fra *Anthedon* haver efter *Svida* Beret-
 ning Tom. 2. p. 528. in voce *Πλυδαγος* den
 Ære at have været *Pindari* Læremesterske:
 Om *Myrtis* findes flere Efterretninger i *Phu-*
tarchi *Qvæst. Græc.* T. II. p. 300., og *J. C.*
Wolfi *Poetr. Gr.* p. 38. &c. Den store
Boeotiske Poetinde Corinna fra *Tanagra*
 var og hendes Discipel efter *Svida* Beret-
 ning in *Corinna* I. p. 1498. *Corinnæ* Skrif-
 ter anføres af *Svida* paa bemeldte Sted, *An-*
tonino Liberali in *Th. Galei* *Script. Ant. Hist.*
Poet. C. X. p. 422 og 452., og *Plutarcho* de
 Musi-

Musica T. II. p. 1146. *Plutarchus* beskriver T. II. p. 347. de Gloria Atheniensium, hvorledes hun rettede og forbedrede *Pindarum* i Poesien; *Suidas* paa ovenmeldte Sted, og *Ælianus* L. XIII. C. 25. p. 259. vidner, at hun fem gange vandt Prisen imod *Pindarum*. *Pausanias* L. IX. p. 753. taler om hendes overordentlige Skønhed, og at hendes Grav var endda i hans Tid at see i Tanagra. Udførligst Efterretning om hende findes i *J. Chr. Wolfii* Poetr. Gr. p. 42. og i *Fabricii* Bibl. Gr. v. I. L. II. C. 15. p. 553.

Siette Afsnit §. 123. N. 68. Not. d). *Nonnus Panopolita* in Vet. Gr. Poet. her. T. II. Duny. L. V. p. 342. v. 242. &c. gjør og *Aristæum* til Opfinder af Honning og Olie, til et have ofret Honning til Jupiter, og til at have vogtet Saar. Hans Kone kalder han *Antonoe*, og hans Søn *Actæon*, som gjorde sig berømt ved at jage efter Hiorter, Bjørne, Løver og Varder-Dyr. *Athanasius* T. I. p. 20. tilstaae: ogsaa, at *Aristæus* først haver lagt sig efter Bie-Volung, og *Plinius* L. VII. p. 99. tillægger ham Opfindelsen af Honning og Olie, saa og Olie-Møller. Han gjør ham ellers imod alle andres Vidnesbyrd til en Athenienser. *Virgil*. Georg. Lib. IV. v. 317. &c. handler udi uforlignelige Vers om denne *Aristæo*.

§. 130. P. 71. Den Stad Lycosura, som Lycaon bygde i Arcadien, paastaer *Pausanias* in Arcadicis p. 678. at være den ældste i Verden. *Plinius* L. VII. p. 101. tilskriver Lycaon at have indgaaet den første Stilstand i Verden, og p. 103. at have først indstiftet de Gymniste Leege.

§. 140. P. 75. De gamle Arcadier have været høistberømte i fordam Dage hos alle Folk, baade for deres Tapperhed og Krigs- Videnskab, saa og Hyrde-Levnet, samt Lyst og Zindsigt i Musiquen *Polybius* den største af alle Historie-Skrivere, vidner L. IV. p. 402., at Arcadierne vare i ganske Grækerland berømte formedelst deres Giest-Frihed og Opførsel imod alle Menneker, og og deres Gudsfrøgt mod Guderne; men at Indvaanerne af den Stad Cynetha overgange, endskions de vare Arcadier, alle Græker i Bidsked, Grumhed og Ondskab, og det fordi de forlode Arcadiens viise Love og Indretninger, og fornemmelig fordi de tilside-satte Musiquen. Dette sidste vil vel synes underligt for mange i vore Tider, der, i hvor høit Musiquen endnu er dreven, ansee den ikkun for en Fornoielse og Tidsfordriv, og aldeles ikke holde for, at den gjør, eller kan gjøre, noget til Mennekerens Sæders og Opførsels Forbedring. Men, med deres Til-
 Trh. Selsk. Skr. 4. D. M ladelse,

ladelse, saa er jeg snarere af Polybii, end af deres, Mening. Sagen er fortellig denne: Alle Arcadier lagde sig efter Krigs- Videnskab og Hyrde-levnet, hvilke begge, naar de ei mænges med noget andet, føre Uvidenhed og haard Levemaade med sig, som tilsidst falder ud til Bildhed og Grovhed. Ved Musiquens Hielp søgte derfor Arcadierne at formindste den alt for megen Haardhed i deres Leve-Maade; den gjorde, at de kom sammen, og vare omgiengelige, da de ellers havde villet flye for hinanden, som for Ulve og Bjørne; ved den lærte de Viser, som underrettede dem om deres Forsædres priselige Dyrer, Indretninger, og Gierninger; den foreenede dem sammen paa Skue-Pladserne og i Templerne, til at dyrke Guderne og Dyden. Da det nu er bekiendt, at Skue-Pladserne vare hos de Gamle at regne blant de fornemste Skoler for at lære Dyd og god Opførsel, og Templerne det Sted, hvor Erbødighed for Guddommen indprentedes, og Handlingerne paa begge disse Steder vare paa en saa nøie Maade forbundne med Musiquen, at denne sidste ei kunde tilfidesættes, uden tilligemed at tilfidesætte de tvende andre; saa er det klart, at Polybius haver havt største Joie til at skrive, at Musiquens Forsommelse gjorde Cynethenserne onde og lastefulde. Siden Arcadierne vare saa

store

store Ekkere af Hyrde-Levnet, saa tillagde de Gamle ogsaa den Gud Pan, som var Hyrderes og Skoves Gud, Arcadien til Fædrenes land, som iblant andre *Virgilius* Ecl. 10. v. 26. Pan Deus Arcadiæ. *Plinius* L. VII. p. 102. tillægger denne Gud først at have opfundet Piber, og det Instrument kaldet Monaulos. *Solinus* C. 3. p. 156. beretter, at Aaret bestod i Arcadien, indtil Keiser Augusti Tid, af ikke mere end tre Maaneder. Den bekiendte Græske Poetinde Anyte var fød i den Arcadiske Stad Tegea, der findes endda endeel Vers af hende udi Anthologien. Udi *Wolfii* Poetriis Græcis p. 92. findes samlede alle de Efterretninger, som endnu ere tilovers om hende. Hun synes at have levet omtrent A. M. 3670. paa de Eider, da Gallierne gjorde saa skrekkelige Indfald i Grækerland og i Asien.

Syvende Afsnit S. 147. P. 78. Not. e). *Lucanus* L. VI. p. 100. v. 386. tillægger ogsaa Thessalierne Eren af at have været de første Ryttere, hvormed ogsaa *Plinius* L. VII. p. 101. kommer overeens. Pag. 100. tillægger han de Lapither, hvilke vare et Thessalisk Folk, først at have opfundet Tømmer. *Servius* in *Virgil*. Georg. L. III. v. 115. tilskriver Lapitherne først at have opfundet Ride-Kunsten. *Clemens Alexandrinus* Strom.

L. I. p. 306. tilegner den berømte Centauro Chiron, der var Achillis Læremester, efter Hermippi og Titanomachiens Beretninger, først at have lært Menneskene Net og Billighed, ved at undervise dem i Himmels Løb, Gudernes Tjeneste og Eeds Hellighed. Samme Skribent beretter og, at Chirons Dotter, Hippo, lærte Eolo Naturvidenskaben, og anfører han Euripidem til Bevilis for denne Fortælling. *Plinius L. VII. p. 97.* paastaaer og, at Chiron, Saturni og Philyrae Son, haver først opfundet den Kraft og Lægedom, som er i Urter. *Aristides T. I. p. 75.* taler om et vist Thessalisk Fruentimmer, ved Navn Dyseris, der umaadelig begravd Antiochi Død. *Plinius L. VII. p. 100.* siger, at Chalcus Athamantis Son skal, efter nogles Beretning, først have opfundet Skiolde, og p. 102. Eolus Hellenis Son, fra hvilke Kanter Bindene blæse, og de Tegn som foregaae dem. *Oppianus L. II. v. 5. p. 95.* udgiver Centaurerne for de første Jægere. *Plutarchus L. II. p. 145. in Præc. conjug.* taler om et Thessalisk Fruentimmer, Aganice Zegetoris Dotter, hvilken han p. 413. de Oraculorum defectu kalder Aglaonice, som indbildte de Thessaliske Qvinder, at hun kunde drage Maanen af Himmelen, ved det hun rigtig kunde udregne Maanens Formørkelse. Mere om hende

hende findes i *J. C. Wolfii* *Fragm. mulier. Gr.*
p. 263.

§. 153. P. 83. Om Argonauternes
Tog bør fornemmelig eftersees *Orphei* og *Va-
lerii Flacci Argonautica*, som i Autoritet ei
eftergive *Apollonii* meget. *Plinius* L. VII.
p. 105. beretter, at *Jasons* berømte Skib
har været af det Slags, som kaldtes de Lan-
ge Skibe, og anfører han herfor til Beviis
den gamle Skribent *Philostephanum*. *Cle-
mens Alex.* p. 307. tillægger *Jasons* Hustru
Medea først at have farvet Haar. *Plinius*
udgiver L. VII. p. 106. Styrmanden *Ty-
phis* af det Skib *Argo* for den første Styr-
mand.

§. 154. P. 84. *Acasto*, Konge i *Thes-
salien*, tillægges af *Plinio* L. VII. p. 115.
først at have holdt Læge ved Liigbeziengelser.

§. 166. P. 89. *Plinius* L. VII. p. 101.
taler om en viis *Delphus*, af hvilken maa-
ske den berømte Stad *Delphi* haver faaet
sit Navn, som først skal have opfundet at
spaae af Dyrs Indvolde.

§. 171. P. 92. Den berømte *Wach-
ter* anfører in *Archæologia Numaria* p. 31. et
Vers af *Lucani* 6. Bog v. 402. hvor han

taler om den Theffaliske Konge Jono, og tillægger ham at have først slaaet Guld- og Sølv-Mynt, hvilket sidste Wachter negter med Billighed at have forholdt sig saaledes; men, naar han siger, at ingen anden gammel Skribent taler om Jonus, da feiler den store Mand, saasom *Cassiodorus* Var. Lib. III. ep. p. 105., udtrykkelig kalder bemeldte Jonus Konge i Theffalien, og tillægger ham først at have opfundet Kobber, hvormed ogsaa *Lucanus* saavidt ifstemmer, i det han tilskriver ham Kobberets Smeltning. *Svidas* skriver T. I. p. 1290. saaledes om en vis *Thargelia*, Dronning i Theffalien: „ *Thargelia*, „ *Agasagoræ* Datter, var af Herkomst „ en *Milesier*, regierede 30 Aar i Theffalien, og blev tilsidst ihjelslaget af en vis „ *Argiver*, som hun havde kastet i Fængsel. „ *Plutarchus* Tom. I. p. 165. in *Pericle*, taler ogsaa om en *Thargelia*, der var fra Jonien, og som ved sin Deilighed, Forstand og Belevenhed, indtog de fornemste Grækers Hjærter saaledes, at hun først gjorde dem til sine Elskere, og siden trak dem paa Kongen af *Persiens* Side. Om *Plutarchi* og *Svidæ* *Thargelia* have været een og den samme Person, det skal jeg ikke kunde sige: Men vist nok er det, at de begge have været fra Jonien; thi *Miletus* var en af de fornemste Steder i Jonien. I Anledning af at Forsat-
terne

terne have indført Phocensernes Historie i Thessaliernes, vil jeg anføre noget lidet, som jeg haver optegnet om Templet i Delphis, hvilket laae i Phocide. *Plinius* L. VII. p. 103. udgiver Pythia for første Opsinderske af hecæmetriske Vers. *Proclus* in *Chrestomathiis*, in *Photii* *Bibl. Cod.* CCXXIX. p. 981. beretter endog denne Pythiæ Navn, nemlig Phemonoe. Om hende taler ogsaa *Diogenes Laertius* L. I. C. 1. N. 13. p. 39. og udførligst *Fabricius* in *Bibl. Gr.* Vol. I. L. I. C. 25. p. 153. &c. *Herodotus* L. VII. p. 427. og *Plutarchus* T. II. p. 406. de Pythiæ oraculis, tale om en meget berømt Pythia, og Poets inde ved Navn Aristonica. *Diogenes Laertus* L. VIII. C. 1. N. 5. p. 877. taler om nok en berømt Pythia ved Navn Themistoclea, af hvilken Pythagoras, efter Aristoreni Sigende, skal have lært meget i Moralens. Flere Efterretninger om hende findes i *Gotfr. Olearii* *Dissert.* de Poetr. *Gr.* N. 7. p. 130. ad calcem *Poet. Gr. J. C. Wolfii*. Da Forfatterne og Doctor Baumgarten have reent forbigaaet de tvende berømte Thessaliske Tyranner, Jasonem, en af de største Græsker i sin Tid, og Alexandrum Pheræum, som ægtede den førstes Dotter Theben, saa vil jeg anføre nogle af de fornemste Skribenter, hvor der findes Efterretninger om dem, nemlig: *Polyæmus* L. VI. C. 1. og 2. *Xenophon*

L. VI. C. 4. à p. 401. ad p. 408. *Conon* in Photii Bibl. p. 457. *Plutarchus* Tom. I. in Pelopida p. 293. 297. 298. *Diodor. Sicul.* L. XV. p. 25. 48. 49. 50. 58. 61. 65. 77. 78. og L. XVI. p. 92. og 93.

§. 177. P. 95. Not. e). *Ptolæmus He- phæstion* ap. Photium p. 472. beretter, at den berømte Corinthiske Skjøge *Lais* qvælted af en Oliv-*Steen*. *Aulus Gellius* ex Edit. Amst. 1651. in 12mo L. I. C. 8. p. 16. anfører *Sotion* angaaende den Tildragelse imellem *Demosthenem* og *Laidem*. *Diogenes Laertius* L. II. C. 8. p. 210 anfører ogsaa *Sotion* at have optegnet om den berømte Philosopho *Aristippo* følgende Svar: Da mange forekastede ham, at han elskede *Lais*: Jeg besidder hende, og hun besidder ikke mig. Efter *Sotions* Beretning p. 218. skal *Aristippus* og have tilskrevet hende en af sine Samtaler, og et andet Skrift om Speiler. *Aristænetus* ex Edit. Jo. Corn. de Pauw, Trajecti ad Rhenum 1737. in 8vo à p. 4. ad p. 12. giver en smuk Beskrivelse om *Laidis* Deilig- lighed. *Ælianus* Var. Hist. L. X. p. 180. be- skriver ret artig, hvorledes *Lais* forgieves umagede sig med at bevæge *Eubatan* den *Cyrenæer* til at ægte sig. L. XIII. p. 208. skriver han, at *Lais* fik for sin umættelige Sierrighed, og haarde Dmgang med sine Elskere

Elffere, det Tilnavn Axine, som Aristophanes, den Byzantiner, beretter. L. XIV. p. 288. igientager han det samme, og vidner, at hun var særdeles haard mod Fremmede. *Plutarchus* T. II. in Amatorio p. 767. beretter, at hun reiste til Thessalien, optændt af Elskov til Hippolochum, og at hun blev der i Veneris Tempel steenet ihjel af Qvinderne. *Claudianus* in Eutropium L. I. v. 90. ex Edit. Lubec. 1691. in 12mo. vidner derimod, at Lais blev gammel, og forladt paa sin Aldersdom. *Ausonius* ex Editione Jacobi Stoer 1608. in 8vo. p. 6. Epig. 16. beretter følgende artige Svar af Lais: En Mand, ved Navn Myron, hvis Haar vare allerede af Alder sneehvide, begierte, at Lais skulde elske ham; hun afflog hans Begiering. Han gif derpaa hen og sværte sig sit Haar, og fornyede sin Begiering hos hende. Hun lod ligesom hun ei kiendte ham, og svarede: Jeg har allerede negtet din Fader det. *Aristophanes* ex Edit. Kusteri. in Fol. p. 13. in Pluto v. 179. taler allerede om Lais; hvoraf man maa slutte, at bemeldte Comoedie er en af de sidste, som han har gjort i sin høie Alder, da Lais endda først nyligen havde begyndt sit Haandverk. Hos den Orator *Libanius* ex Editione Morelli, Paris 1606. Fol. T. I. findes en Declamation p. 569. som er den 25de i Tallet, og som handler om, at Lais var bleven udja-

get af Corintho, fordi hun fordærvede Ungdommen; men at ingen Mand i Corinthen havde fra den Tid af været sikker paa sin Kone, hvorfor der ved denne Tale søges at faae Lais tilbage igien. *Pausanias* in Corinth. p. 115. beretter, at de tvende Stæder, Syccaris i Sicilien og Corinthen, tvistede med hinanden om at være Laidis Fædrene Land, at hendes Grav vises i Corinthen med en Lovinde udhugget paa, som i sine Fremfodder holdt en Bedder, og at den og vises i Thessalien, hvorhen hun var reist efter sin Elsker Zippostratum. *Athenæus* L. XII. p. 535. siger, at den Corinthiske Laidis Moder var Timandra, hvilken Alcibiades elskede. L. XIII. p. 570. beretter han efter den Poet Epicrates, at Lais slog sig til Drif, da hun blev gammel, og at hun da var lige saa soielig, som hun tilforn havde været stolt. P. 574. kalder han den yngre Laidis Moder, og Alcibiadis Bislopperiske, Damasandra. P. 582. fortæller han følgende Historie om Lais: Hun saae engang Euripidem i en Hauge sidde og skrive, og spurte ham ad, hvorfor han var i sine Tragoedier saa streng imod dem, der føre et frit Levnet. Poeten forundrede sig over hendes Dristighed, og svarede, at hun maatte vel selv være iblant deres Tal, der bedrive skammelige Gjerninger; hvortil hun leende svarte: Mon noget er skammeligt

meligt uden i deres Indbildning, som bedrive det? Dette Svar viser, at den slemme Mening, at det Skammelige og Anstændige beroer ikkun paa Skik, Brug og Mode, er meget gammel. P. 588. og 589. anfører han saa mange imod hinanden stridende Betretninger om Laide, at det, efter min Tanke, er deraf klart, at der have været tvende af det Navn: Den ene født i Syccaris i Sicilien, og elsket af Aristippo, Diogene og flere, men boesiddende i Corinthen, og begravet i Thessalien; Den anden derimod født og begravet i Corinthen, og elsket af Demosthene og Apelle. Til denne sidste maa ogsaa henføres den høie Pris, som Laïs, efter de Gamles eenstemmige Fortællinger, skal have sat paa sin Skønhed, hvoraf det bekiendte Ordsprog er kommet: Det er ei enhvers Sag at reise til Corinthen. Laïs var ellers saa berømt for sin Deilighed, at de største Skildrere toge Monster efter hende, særdeles hvad Brysterne angik. Udi Anthologien in Poet. Græc. Trag. staaer L. III. C. 12. N. 7. 8. 9. p. 604. trende Epigrammata Laidi til Ære: Det første er gjort af den store Poet Antipater af Sidon, som elskede Laïs, efter al Anseende den yngre; De tvende andre ere Gravskrifter, gjorte af Pompeio den yngre, og den bekiendte Poet og Historieeskriver Agathia. L. VI. C. 8. N. 1. 2. 3. og 4.

p. 716. findes ogsaa Bers, gjorde hendes Deilig-
 lighed til Ere af Platone, Juliano den
 Egypter, og Luciano, og ligeledes p. 717.
 n. 7. et af Paulo Silentario.

§. 185. N. 101. Efter *Plinii* Beret-
 ning L. VII. p. 100. skal Bellerophon have
 været den første Rytter i Berden.

§. 187. N. 101. Da baade Forsats-
 terne og D. Baumgarten haver reent forbi-
 gaaet Cypselum og Periandrum, Fader og
 Son, Tyranner i Corinthen, saa vil jeg
 her anføre de fornemste Skribenter, som
 handle om dem; af hvilke følgende tale om
 den første, der regierede i 30. Aar: *Herodo-*
tus L. V. p. 323. og 324., *Polyænus* L. V.
 p. 38., *Plutarchus* T. II. in Symposio p. 163.,
 og *Pausanias* L. V. p. 378. 419. 420. og 424.,
 og L. II. p. 120.; Og om den anden, nemlig
 hans Son Periandro, som regierede i 40.
 Aar, og regnes for en af de syv Wiise i
 Grækerland, *Pausanias* L. II. p. 177. og
 L. X. p. 857., *Herodotus* L. I. p. 8. 9. 10.,
 L. III. p. 180—183., L. V. p. 324. 325.,
Plutarchus T. II. p. 146. in Symposio, p. 552.
 in de his quifero a Numine puniuntur, p. 859.
 de Herodoti malignitate, p. 1104. contra *Epi-*
curum, *Diogenes Laertius* L. I. C. 7. à p.
 98. ad p. 106., *Parthenius* in Th. Galei Script.

ant. hist. poet. C. 17. og *Bruckeri* Hist. Crit. Philos. P. 11. L. I. C. 2. §. 9. p. 450. &c. *Periandri* Hustrue, *Melissa* eller *Lysis*, er bekiendt for de Ulykker som mødte hende, og at hun tilsidst blev dræbt af sin egen Mand. Det er ellers at beklage, at *Corinthen*, som i Henseende til Pragt, Herlighed og Kunster, ei vige de *Athenen*, ikke haver havt lige saa gode Skribenter som bemeldte Stad, eller at ingen er kommen til os, som haver beskrevet den gamle *Corinthen*s Skionhed lige saa noie og omstændelig, som *Pausanias* den nye. Det Lidet, som jeg om denne treflige Stads rare Kunstnere haver fundet samle af de Gamles Skrifter, vil jeg nu derfor her fremføre. Hvad de over al Verden berømte *Corinthiske* Kar angaaer, da handle de Lærde Forfattere selv om dem i næste Tome, naar de beskrive Stadens Udælgelse af *Romerne*. Ligesom *Corinthen* haver været Moder for bemeldte herlige Metal-Kar, saa kan den og rose sig af, at den prægtigste Orden i Bygnings-Kunsten, kaldet den *Corinthiske*, er opfunden i den. Anledningen til at opfinde Kronerne af denne majestætiske Orden, fortæller *Vitruvius* L. IV. p. 61. saaledes: Da en giftesærdig *Corinthisk* Jomfrue var afgangen ved Døden, tog hendes Amme alle de Beggere, som hun i Livet meest havde elsket, lagde dem i en Kuro, og satte dem
samt

samt Kurven øverst paa hendes Grav; en
 Bjørneklov, som vorte tet derved, og som
 tryktes af bemeldte Tyngde, skiod sig, da
 Foraaret kom, i Beiret, og snoede sig med
 mange Bendinger om bemeldte Beggere, og
 det meest fordi den ei havde Frihed til at sky-
 de sig lige i Beiret, formedelt en Teglsteen,
 hvilken bemeldte Qvinde havde lagt øverst
 paa Beggerne, for at holde dem tet sammen.
 Det hendte sig da, at den berømte Bygges-
 ter Callimachus fra Athenen gik forbi be-
 meldte Grav, og blev saa indtagen af de for-
 underlige Bendinger, som Bjørnekloven
 gjorde imellem og omkring Beggerne, at han
 strax besluttede at giøre Pillere med saadanne
 Kroner, hvilke fra den Tid af kaldtes de
 Corinthiske. Det fineste af al menneskelig
 Smag udi denne ædle Kunst maa saaledes
 tilskrives en pur og blot Hændelse. *Athena-*
goras pro Christianis p. 16. regner en Corin-
 ther, ved Navn Cleanthes, iblant de stør-
 ste Skildrere, og fortæller følgende om en
 Corinthisk Jomfrue: Hun afmalede paa
 Bæggen Skyggen af den, som hun elskede,
 imedens han sov. Hendes Fader, som var
 Pottemager, fandt det saa ligt, at han fyld-
 te det malede Rum med Leer, hvilket Billede
 forvaredes endda, i Athenagoræ Tider, i Co-
 rinthen, og saaledes blev Billed-Kunsten
 allerførst opfunden. *Plinius Lib. VII. p. 98.*
 tilskriver

tilskriver den Corinthier Zyperbio først at have opfundet Pottemager: Hiulet; p. 105. den Corinthier Aminocli at have bygt den første tre-rad-aarede Gallei, fra hvilken Tid af Skibsbygger: Kunstens rette Begyndelse bør regnes hos de Gamle. For denne sin Mening anfører han til Bæviis *Thucydidem*, som ogsaa L. I. p. 12. vidner, at Corinthierne have allerførst forandret de gamle Skibes Skikkelse, ved at bygge tre-rad-aarede Galleier, og at deres Borger Aminocles haver for Samierne bygget 4. saadanne Skibe, 300. Nar førend den Peloponnesiske Krig gik til Ende, hvilket stiger op i Tiden imod Slutningen af Judæ Konges Ezechia's Regiering. Efter *Thucydidis* Beretning er ogsaa det allerældste Søe: Slag, som man veed af at sige, skeet imellem Corinthierne og Corcyrcæerne 260. Nar førend den Peloponnesiske Krigs Slutning. P. 107. til lægger *Plinius* Zyperbio, *Marris* Søn, først at have dræbt Dyr, hvilket jeg her indfører, saasom jeg ei veed noget beqvemmere Sted, da han har samme Navn som den ovenomtalte Corinthier, endskiønt han ei er af samme Stad. *Athenæus* beretter Lib. VI. p. 272. en Ting efter den Historie: Skriver *Timæum*, hvoraf enhver kan slutte Corinthens store Magt og Folkeriighed, nemlig: at den havde 46000. Trælle. *Strabo* L. VIII.

p. 585. taler om den Kunst, hvormed de Corinthiske Leer-Kar vare forfærdigede, saa at de en Stund agtedes ei mindre end Metals Karrene.

Niende Afsnit. §. 213. P. 116. *Oppianus* L. II. p. 95. v. 14. tilskriver *Castor* at have først opfundet at ride paa Jagt, og saaledes enten matte Dyrene ud, eller dræbe dem med Raste-Spyd, og hans Broder *Pollux* at have først jaget med Hunde.

§. 221. P. 121. *Pollux* Lib. IV. C. 10. p. 392. taler om en Slags Musique, kalder *Castoris*, som *Lacedæmonierne* betiente sig af i Feldtslag, og som gif ligesom en Dands. *Plinius* L. VII. p. 99. tilskriver *Lacedæmonierne* først at have opfundet Slave-Standen: Nu kan man vel ikke negte, at den jo er meget gammel hos dem, og at de ogsaa have drevet den saa vidt som noget andet Folk; men jeg maa dog til deres Ære sige, at man af Skriften tydelig seer, at denne haarde Skik haver været til længe førend *Lacedæmonierne* bleve til et Folk. P. 100. beskriver han dem som de første Opfindere af Hjelme, Sværd og Spyd. Da den hele *Lacedæmoniske* Indretning gif ud paa at bringe stridbare, haardsøre og sunde, Borgere tilveie, saa maa man ei hos dem søge mange Videnskaber

skaber og Kunster. Staden Sparta selv
 saae derfor efter *Thucydidis* Beretning L. I.
 p. 9. ikkun maadelig og slet ud, endog paa
 de Eider, da den var den mægtigste i ganske
 Græckerland, og i Stand til at trodse den
 store Persiske Konge. *Vellejus Paterculus*
 siger derfor ogsaa L. I. p. 62., at *Lacedæ-*
mon aldrig haver havt nogen berømmelig
 Orator, saa at den endog falskelig haver tileg-
 net sig den Eyriske Poet *Alcman*, hvilken
Cl. Alex. Strom. L. I. p. 308. tilskriver først
 at have opfundet den Slags Dands, hvor-
 ved tillige synges af de Dandsende. Men
 lige saa stor Mangel som *Lacedæmon* havde
 paa lærde Folk, saa stor Overflod havde den
 derimod paa tappre Feldtherrer og floge
 Statsmænd, hvori ingen anden Græsk Stad
 kan lignedes med den.

Tiende Afsnit. S. 229. P. 125. *Joan.*
Tzetzes Chil. II. p. 303. v. 877. skriver, at
 nogle udlægge den Digt, at *Maanen* haver
 elsket *Endymion*, saaledes, at bemeldte
Endymion haver først forklaret *Maanens*
 Formørkesser; da dog andre tilskrive *Arca-*
dierne at have gjort det længe førend han,
 hvorfor de og selv sagde sig at være ældre end
Maanen. *Plinius* T. I. L. II. p. 52. skriver
 og, at *Endymion* haver først af alle Men-
 nesker observeret *Maanen*: Hvorved *Hardus*
Erh. Selsk. Skr. 4. D. N ini

ini Anmerkninger til dette Sted, og de af ham der anførte Skribenter, bør eftersees. Om de Elidiske Qvinders tappre Gierninger kan eftersees hos *Plutarch*. T. II. p. 250. de Virt. mulierum.

§. 238. N. 131. *Plinius* L. VII. p. 100. kalder *Etolus Martis* Søn, og gjør ham til første Opfinder af Kaste- Spyd med Baand i.

§. 242. N. 133. *Oppianus* Cyn. L. II. v. 22. gjør *Meleager* til den første, som har været angrebet til Guds vilde Dyr i Biergene, som og hans Kiereste *Atalanta*, v. 26., til den første der har jaget med Fugle. Udi *Æliani* Var. Hist. L. XIII. C. I. p. 241. findes en behagelig Beskrivelse paa *Atalanta*, og hendes Hengivenhed til Jagt.

§. 246. N. 135. *Plinius* L. VII. p. 100. tillægger *Etolierne* først at have opfundet Lantser.

Not. r.) N. 137. *Solinus* C. 3. p. 156. vidner, at *Acarnerne*s Aar har indtil *Augusti* Tider ikkun bestaaet af 6 Maaneder.

§. 249. N. 138. *Pollux* L. IV. C. 9. p. 384. taler om den *Locrensiske* Harmonie, som

som den store Locrensiske Musicus Philoxenus
 nus haver opfundet.

§. 251. Not. u.) §. 140. *Apulejus*
 Florid. L. I. p. 331. kalder den Doriske Mu-
 sique Krigs-Musiquen. Hvad den Doriske
 Orden i Bygnings-Kunsten angaaer, da er
 den, efter min Tanke, den herligste næst den
 Corinthiske. Underretning om den findes i
Vitruv. L. IV. p. 60. og i *Philanders* An-
 merkninger p. 47.

Attende Hoved-Stykke. §. 315. Not.
 172. (b.) §. 188. De beste og tilforladelig-
 ste Tegninger ikke alene af *Minervæ* Tem-
 pel, men endog af alle andre Merkværdig-
 heder i Athenen, findes vel i det store og
 prægtige Verk, som er udkommet til London
 1752. i 3. Tomer in Folio, og hvorom kan
 læses i *Journal Britannique* Tom. X. p. 165.

§. 325. §. 198. Efter *Plinii* L. VII.
 p. 99. og *Æliani* Var. Hist. L. III. C. 38. p. 89.
 Beretninger, er den første Livs-Sag blevet
 ført for, og dømt af, den berømte Athenien-
 siske Ret *Areopago*.

§. 340. §. 210. *Solon* sældte en langt
 anden Dom over *Tragoedier*, end de følgen-
 de Tider have giort, hvilke med Billighed,

efter min Tanke, have anseet og regnet dem
 iblant de ædelste Frugter, som den menneske-
 lige Forstand tilveiebringer. Men det er
 gaaet herudi med Solon, i hvor stor en
 Mand han end ellers var, som det gemeenli-
 gen pleier at gaae med alle gamle Mænd, at
 de fordømme alt hvad som nyt er, i hvor
 godt og anstændigt det end er. *Horatius* in
 Art. Poët. v. 275. beskriver heel artig Tra-
 goediens ringe Begyndelse ved den Arhe-
 nienser *Thespis*: *Ignotum tragicæ genus in-
 venisse Camenæ dicitur, & plaustris vexille poë-
 mata Thespis, qvi canerent agerentqve peruncti
 facibus ora.* Paa et andet Sted, nemlig
Epist. Lib. II. Ep. I. v. 162. synes han dog at
 ansee hans Tragoedier for gode, i det han
 skriver: *Et post Punica bella quietus qvære-
 coepit, quid Sophocles & Thespis & Æschylus
 utile ferrent.* Men herom ere vi ikke i Stand
 til at dømme, da Tiden ei har levet os no-
 gen af hans Tragoedier.

§. 347. P. 215. Om Solon findes
 ogsaa adskillige Efterretninger udi *Johannis
 Stobæi Sententiis*, ex Edit. Aureliæ Allob. 1609.
 in Fol. særdeles p. 45., hvor endeel af hans
 mærkværdigste Sententser forekomme. Efter
 min ringe Skionsomhed bør Solon regnes
 iblant de store og sande Helte, som ingen Feil
 med Billighed kan forekastes, uden i Kierlig-
 heds. Sager.

§. 349.

§. 349. P. 216. Om Phya, Hipparchi Hustru, taler ogsaa *Athenæus* Lib. XIII. p. 609., og anfører den gamle Skribent *Cleidemum*. Hipparchi Broder, Hippias, tillægger han den Atheniensiske Feldherres Charmi Dotter, et Fruentimmer af overmaade stor Deilighed.

§. 369. P. 226. *Plutarchi* Beretning om *Læcæ* tappre Gierning, staaer Tom. II. p. 505. *Polyænus* fortæller den ogsaa Lib. VIII. p. 789., saa og *Pausanias* in *Atticis* p. 53., med det Tillæg, at ingen haver for ham ført det i Pennen, endskjønt at det almindelig troedes af alle Atheniensere. Han giver ellers *Disitratu* og hans Son *Hippiæ* stor Roes, og sætter dem langt oven for *Pezriander*. *Clemens Alex.* Strom. L. IV. p. 522. melder fortelig om *Læcæna*.

§. 385. P. 242. Not. f). *Thucydidis* Beretning om *Hippiæ* Dotter *Archidice* findes ei Lib. VII. C. 55. &c., men Lib. VI. C. 59. p. 415.

§. 385. P. 243. Den berømte *Tragoedie* Skriver *Æschylus* udviste ogsaa stor Tapperhed i det navnkundige *Marathoniske* Slag, som *Athenæus* Lib. XIV. p. 627. vidner; saa at han endog besøel, at det, frem

for noget andet, skulde sættes paa hans Grav ham til Ere. Lib. X. p. 428. vidner han, at han var meget hengiven til Drik, hvorfor han og var den første, som indførte drukne Gølf paa Skuepladsen, og maatte, efter Chamæleons Beretning, taale, at Sophocles sagde til ham: Æschyle, endskiønt du gjør hvad du bør, saa gjør du det dog uden at vide det. Lib. VIII. p. 347. Æschylus pleiede at sige, at hans Tragoedier vare ifø Kun Levninger af Homeris kostelige Maaltider. Da Priisen engang ubilligen var bleven ham fraktendt, sagde han, at han overgav sine Tragoedier til Tiden, som nok skulde tillægge dem deres tilbørlige Priis. Lib. I. p. 21. tilskrives ham, efter Chamæleons Vidnesbyrd, Indretningen af Acteurernes Klæder, af deres Geberder, og af Dandsene, og beskrives han ogsaa selv som en stor Acteur. *Horatius* in *Arte Poet.* v. 278. giver Æschylo efter *Thespis* følgende Roes: *Post hunc personæ pallæque repertor honestæ, Æschylus, & modicis instravit pulpita tignis, & docuit magnumque loqui nitique cothurno.* Vi have endnu af Æschylo 7 Tragoedier, som vise, hvor høit han haver bragt denne Videnskab, der siden blev bragt til sin høieste Spidse af *Euripide* og *Sophocle*. Om denne store Mand findes udførlige Efterretninger i de tvende fornemste Editioner af hans *Verker*, som

Stanley

Stanley og de Pauw have udgivet, saa og i *Fabricii* Bibl. Græc. L. II. C. 18. p. 574.

§. 390. P. 248. Not. u). Efter *Pausanias* Beretning in *Corinthiacis* C. 29. stams mede den berømte Atheniensiske Feldtherre *Miltiades* fra *Ulyx Telamons* Søn. In *Atticis* C. 18. vidner han, at Paaskriften var udi hans Tid paa *Miltiadis* Statue i *Prytaneo* udsløttet, og en *Thraciers* Navn sat i Steden. C. 32. at *Miltiadis* Grav var endda at see ved *Marathon*, og at han af Athenienserne blev drevet i Landsflygtighed. In *Arcadicis* C. 39. taler han om en *Miltiades*, der allerede var Archont i Athenen i det andet Aar af den 30. Olympiade. L. VI. in *Eliacis* C. 19. melder han om et Overflodigheds Horn udziret med Elsenbeen, som den gamle *Miltiades* haver givet til *Jovis* Tempel i *Olympia*. *Frontinus* Strat. L. IV. C. 7. Ex. 43. beretter, at *Miltiades* formaade Athenienserne til, strax efter erholdte Seier, uden Ophold at vende tilbage til Athenen, og ei at spille Tiden, som de gjorde, med unyttige Lykønsfninger; hvilket Raad reddede Staden, saasom den Persiske Flode havde strax ved Slagets Begyndelse feilet didhen, i Haab usformodentlig at overfalde den, hvilket nu slog den feil, formedelst *Miltiadis* usorlignelige Aarvaagenhed og Hurtighed.

§. 433. P. 280. Not. a). Saavidt jeg af al Themistoclis Historie er i Stand til at uddrage, saa er det mig umueligt andet end at ansee ham som en tapper Feldtherre, en flog Statsmand, og en ivrig Patriot; hvorfør den af D. Baumgarten Not. 245. p. 274. fremsatte Mistanke kommer mig ubeviislig for: Thi paa saadan Maade kan man tillægge alle de dydigste, og af deres Fædreneland meest fortiente, Mænd uredelige og skadelige Hensigter. Med alt det er jeg langt fra at ville undskyldte alle Themistoclis Feil: Nei! det bliver vel vist, at han i sin Ungdom har været liderlig, og siden, da han forandrede sig saaledes, at han bør holdes for en af de største blant Grækerne, saa fordunkles alle hans andre store Egenskaber dog meget ved hans umættelige Gierrighed. *Valerius Maximus* L. VI. C. 9. Exem. ext. 2. vidner, at hans Liderlighed i Ungdommen gif saa vidt, at hans Moder hang sig selv op af Sorg derover. *Pausanias* in Arcadicis C. 50. skriver, at alle Græker, som vare forsamlede for at see paa de Olympiske Leege, reiste sig op, da Themistocles kom ind: Denne Hændelse skeede dog ei førend efter Slaget ved Salamis. In Phocicis C. 14., beretter han, at Pythia afviiste Themistoclem med Haardhed, da han, efter den Persiske Krig, vilde af det fra Perserne tagne Bytte frembyde Gaver i Apol.

Apollinis Tempel i Delphis, og sagde:
 Tag dig vel vare at indføre disse Ting i Apol-
 linis Tempel, men før dem heller hiem med
 dig tilbage. Denne Tildragelse kan man ei
 andet ansee end for en Virkning af The-
 mistoclis Gierrighed, der ved denne Leilig-
 hed havde bestuuet Oraklet, for selv at til-
 vende sig bemeldte Rigdom, hvilken Oraklets
 Bestikkelse forekommer aabenbare og ofte i
 hans Historie. In Atticis C. 1. vidner han, at
 Themistoclis Grav var endda i hans Tid
 at see ved den fornemste af de tre Piræiske
 Havne. Han forsikrer og, at hans Born
 lode opsette et Skilderie i Minervæ Tempel,
 som forestillede deres Fader. C. 18. beretter
 han, at hans Navn var og udsløtt, ligesom
 Miltiadis, paa hans Statue i Prytaneo, og
 en Romers sat i steden. C. 36. taler han om
 adskillige af denne store Mands Afkom,
 hvilke blomstrede længe efter hans Død. Udi
 Anthologien L. III. C. 5. Ep. 38. staaer et
 Epigramma, som den berømte Poetinde Any-
 te haver gjort Themistocli til Ære. Hos
Ælianum in Variis Historiis, findes efterføl-
 gende Beretninger om Themistocle: Lib. II.
 p. 33. Da Themistocles begyndte at stræbe ef-
 ter at tiene Republikken, og han ei endda hav-
 de bragt det høit, pleiede han at sige til sine
 Venner: Endnu have I ei hiulpet mig til
 noget, som misundes af andre. P. 46. Da

Themistocles drog ud med Krigshæren imod Barbarerne, saae han nogle Haner figte sammen, hvoraf han tog Anledning at opmuntre Athenienserne til Tapperhed; da disse Haner, som havde intet andet at figte for, end ikkun, at den eene ei vilde vige for den anden, dog ikke destomindre sloges med hinanden. Efterat Krigen var endt, forordnede Athenienserne til en Erindring om denne Hændelse, at nogle Haner skulde fremdeles aarligen slaes sammen paa Skuespladsen. L. XIII. p. 269. Aristides og Themistocles bleve opfødt sammen, og underviste af en Læremester; Men de kunde aldrig forliges sammen, og voxte saaledes op med dem det Had, som stedse siden var imellem dem. L. IX. p. 169. Themistocles pleiede at ligne sig selv med et Cege-Træ, under hvis Skygge Menneskene flye, naar det regner, men igien bryde dets Grene af, naar det er got Veir. Han sagde og, at, om der vare tvende Veie for ham, een til de Dødes Boliger, og en anden til Rettergang, saa vilde han udvælge den første frem for den sidste. L. XIII. p. 266. da han saae en persisk Guldfiede ligge paa Jorden, sagde han til en Dreng: Tag du den op, thi du er ei Themistocles. P. 268. Da en spurgte ham ad: hvilket han holdt for det behageligste, som var hændet ham i hans ganske Liv? svarede han:

han: Da al Grækerland saae paa mig i de Olympiske Leege. L. III. p. 79. Imedens han endda var et Barn, hændte det sig, da han gik fra Skolen, at han mødte den Tyran Pisistratum, som da regierede over Athenen: Skolemesteren besøel ham strax at gaae af Veien; men han svarede: Er Veien ikke bred nok for os alle? Den store Orator *Aristides* haver Tom. II. p. 116. en Oration skreven til Forsvar for de fire Mænd, som han kalder dem, og hvorved han forstaaer *Miltiades*, *Themistocles*, *Pericles* og *Cimon*, hvilke paa mange Steder, i Henseende til deres Maade at forvalte Republikken paa, angribes af *Plato*, udi denne Oration blive mange af bemeldte store Mænds Sierninger, fatte i et større og bedre Lys end af nogen anden. *Cornelius Nepos* ex Edit. Francof. 1608. in Fol. in *Themistocle* p. 16. fortæller adskillige merkelige Hændelser, som tilstødte *Themistocli* paa hans Flugt i *Argis*, *Corcyra*, *Molossernes* Land, og ved *Naxum*. *Athenæus* Lib. XII. p. 533. beretter, efter den gamle Poet *Idomeneus*, at *Themistocles* fiorte i sin Ungdom om i Athenen, slæbende fire Skioget med sig, og efter *Chlearchum*, at han udi sin Landsfugtighed byggede i *Magnesia* en deilig Spise-Sahl, derhos sigende, at han vilde være fornøiet, om han kunde faae den fuld af Benner. L. XIII.

p. 576. siger han, at hans Moder, ved Navn Abrotonum, var fra Thracien, og ikkun en Medhustru til hans Fader. Til Beviis anfører han et Vers af den gamle Poet Amphicrates; Men efter den Histories Skriver Neanthes af Cyzico skal hun have hedt Euterpe. *Plutarchus* T. II. in Apoph. p. 184. beretter følgende merkelige Ting om Themistocle: Efter Slaget ved Marathon forandrede han ganske sin Opførsel, som hidindtil havde været uordentlig og liderlig, og da nogle forundrede sig herover, sagde han: Miltiadis Seier tillader mig ei at sove, eller at være lad. Da en adspurgte ham, hvem han helst vilde være, enten Achilles eller Homerus, svarede han: Hvem vilde du helst være, enten den, der vinder i de Olympiske Leege, eller Herolden, der raaber Overvindere's Navn ud. Da Adimanthus, de Corinthers Anfører, raadde fra Slaget ved Salamis, sigende: De som træde for hastig frem i Leegene, pleie at faae Hug; svarede Themistocles strax: Det er sandt, men de Krones ei heller, som komme for seent. En Indvaaner af Seriphus forekastede ham, at han ei var bleven navnkundig af sig selv, men af sit Fædreneland; hertil svarede han: Hverken havde jeg blevet navnkundig, om jeg havde været født paa Seriphos, ikke heller du, om Athenen havde været dit Fødested.

sted. Da han var kommet til stor Magt og Værdighed, holdt Antiphates sig til ham, hvis Venfkab han tilforn forgieves havde søgt; Hvorfor han og sagde til ham: Endskiont sildig, saa ere vi dog begge blevne fløge. Simonides begierede engang af ham, at han skulde fælde en uretfærdig Dom; hertil svarede han: Hverken vilde du være en god Poet, om du ei tog Harmonien i agt, ikke heller jeg en god Dyrighed, om jeg dømte imod Lovene. Om sin Son Diophanto pleiede han at sige, at han var den mægtigste i Grækerland; thi han regierer sin Moder, hun mig, jeg Athenienserne, og de igien heele Grækerland. Af tvende, som friede til hans Dotter, udvalte han den beste frem for den rigeste, sigende: At han heller vilde have til Svigersøn en Mand, der manglede Penge, end Penge, der manglede Mand? Da han skulde sælge en Grund, lod han derhos beskiendtgjøre, at den havde en god Naboe. De fortuna Romanorum p. 320. Erdeel af de Atheniensiske Anførere vare fortrydelige over, at han fik alene Æren for Krigens lykkelige Udfald, hvorfor de sagde til ham, at Søgendagen talte engang saaledes til Fests-Dagen: Du er altid urolig, og har det meget travelt; jeg derimod bringer Hvile tilveie: Hvortil Fests-Dagen svarede: Det er sandt; men om jeg ikke havde været, hvor var du da? Ja, sagde

sagde Themistocles, om jeg ikke havde været i den Persiske Krig, hvor havde I nu da været? T. I. in Themistocle p. 112. fortæller han, at Themistocles pleiede at svare dem, der bebreidede ham hans Uvidenhed i de smukke Videnskaber, at han vel ikke forstod at spille paa Instrumenter, men vidste derimod at giøre en ringe og uanseelig Stad til en mægtig og berømt. Foruden de Editioner af Themistoclis Breve, som Baumgarten Not. 250. p. 281. omtaler, besidder jeg een, udgiven af den lærde Christian Schötzgen til Leipzig 1710. in 8vo. Disse Breve ere ellers aabenbare falske, som de fleste Breve, der gaae under nogen af de gamle Grækers Navn, saavel de, der ere givne ud for sig selv, som de fleste af dem, der staae i Diogene Laertio, hvilke tilhøbe ere sammenskrevede af Græske Sophister i langt seenerer Tider. Disse Breves Urigtighed viser sig fornemmelig p. 108. og 111.

§. 445. Not. c). P. 290. Om Aristide, en af de dyndigste Mennesker, som Verden har eiet, findes følgende mærkværdige Ting hos de gamle Skribenter, som Forfatterne have forbigaaet: *Aelianus* Lib. X. p. 186. beretter, at de, som vare forlovede med hans Døtre, sloge op med dem efter hans Død, da det blev bekiendt, hvor fattig Tilstanden var efter ham.

ham. Lib. XI. p. 194. Hans Fattigdom var saa stor, at han ei engang efterlod sig saa meget, som han kunde begravet for. *Valerius Maximus* giver ham Lib. V. C. 3. p. 468. den største Roes, som nogen Dødelig kan faae, naar han skriver, at *Aristides* var den retfærdigste af alle Græker. *Athenæus* L. X. p. 419. vidner, at han levede meget tarvelig. *Stobæus* Serm. 9. p. 104. fortæller at *Aristides* svarede, da han blev adspurgt, hvad det var at være retfærdig: Ei at begiere det, som tilhører andre. Serm. 39. p. 227. Ligeledes da han blev adspurgt, hvad som mest havde bedrøvet ham i hans Landflygtighed: Det onde Rygte, som mit Fædrene-land derover var kommet i. P. 228. Hans Hustru, som ei var fornøiet med hans redelige og afholdne Opførsel, sagde engang til ham: Gud give, du maatte komme til at holde dine egne Sager for de offentlige, og de offentlige for dine egne! *Plutarchus* Tom. II. in *Apoph.* p. 186. beretter, at *Aristides* holdt sig stedse for sig selv, og søgte ei manges Ven- skab, saasom han var af den Mening, at mange Venner let kunde forføre een til Uretfærdigheder. Da han havde lagt Skat paa Grækerland, og kom hjem igien, var det saa langt fra at han havde beriget sig, at han tværtimod var just saa meget fattigere, som Reisen havde kostet ham. Tom. I. p. 320.

in Aristide. vidner ogsaa samme store Skribent: At det hændte sig engang, at Aristides havde en Sag for Retten imod en af sine Venner, og at Dommerne, forvissede om, at Aristides havde Retten paa sin Side, vilde ei høre den Skyldiges Forsvar, men strax fordømme ham: Da gik Aristides med ham hen til Dommerne, og bad, at de dog vilde gaae ordentlig frem med Sagen. En anden gang skeede det, da han skulde domme imellem tvende stridende Parter, at den eene Part sagde, at den anden havde gjort Aristidi meget ondt, hvortil Aristides svarede: Kiære Ven! siig, hvad han har gjort dig imod; thi jeg dommer ikke mig, men dig.

§. 458. P. 300. Not. d). Saa vidt jeg kan skionne, bør Cimon ei alene regnes blant de største, men endog beste, Athenienser. Hans Feil, nemlig umaadelig Eyst til Giestebuder, Biin og Fruentimmer, kan og vil jeg ikke undskyldte: Imidlertid have de været hos ham, som hos mange, en naturlig Virkning af et godgjørende og høieligt Menneske, der besidder selv stor Rigdom, og i hvis Fædreneland desuden hersker baade Pragt og Velstand. *Plutarchi* Dom, at han vilde have blevet den største Feldtherre, hvis han havde havt mindre Tilhøielighed til Eystigheder og Fornøielser, finder jeg vel grundet,

og kan jeg ikke begribe, hvad D. Baumgar-
ten med Rette kan derpaa have at udsætte: Thi
Plutarchus vil med disse Ord ei undskylde
hans Feil, men ikkun vise, hvor store Egen-
skaber han haver besiddet som Anfører, saa
at de Feil, som han havde, have dog ei hins-
dret ham i virkelig at være en stor Feldtherre.
Desuden hørte Cimon meest ilde i sin Ung-
dom for ovenmeldte Feil, skiont han vel als-
tid beholdt en særdeles Lust til Pragt og Fors-
nielser, naar Tiden tillod ham det. Saa
meget er vist, at man neppe finder nogen i
Historien, der, i større Overflod og Rigdom,
haver viist mere Foragt for Penge, og mere af-
holden Opførsel, og derhos paa en ædlere
Maade betient sig af sin Rigdom, end Ci-
mon. De lærde Forfattere have anført de
fleste Prover af saadan hans Edelhiertig-
hed, saa at derfor ikkun ganske faa ere for-
mig tilbage. *Athenæus* L. XII. p. 533. an-
fører af den gamle Historiekrivers *Theo-
pompi* 10. Bog, at der hver Dag holdtes
aaften Taffel i Cimon's Huus, som vel var
besat med megen Mad, men dog derhos tar-
velig, hvilket vel maa merkes, til hvilket
alle fattige og nødlidende Atheniensere ginge
frit. De Liig, som for Penge-Mangel ei
kunde komme i Jorden, lod han paa sin Bes-
kostning begrave. Hermed stemmer ogsaa
Cornelius Nepos overeens, som desuden in
Ehr. Selsk. Skr. 4. D. D Cimo-

Cimone p. 39. vidner, at han ofte gav sine egne Klæder til dem, som vare slet Klædte. *Plutarchus* fortæller Tom. I. in Cimone p. 484. følgende sindrige Paafund af ham: Da han i Sesto og Byzantio havde faaet mange Fanger og herligt Bytte, skiftede han det i tvende Parter, sættende Fangerne paa den ene Side, og Byttet, der bestod af Guld, Sølv og Purpur, paa den anden, overlædende derpaa til Atheniensernes Bundsforvandre, at udvælge først, hvilken Deel de vilde: De toge uden Betænkning Byttet, og loe derhos Cimon ud, at han havde for sin og det Atheniensiske Folkes Deel faaet nogle usle og svage Legemer, der ei dueede til Arbeide. Men det varede ei længe, førend de Fangnes Slægt og Benner komme fra Phrygien og Lydien, og løste dem ud for saa store Penge, at Cimon blev derved i Stand til at underholde Floden i fire Maaneder, og endda at lægge en anseelig Deel udi Skat-kammeret.

§. 465. N. 307. Not. f). Om den for sin Værdom og Forstand lige saa bekiendte, som for sin Løssagtighed ilde berøgtede, *Aspasia* skriver *Alciphron*, ex Edit. Bergleri Lipsiæ 1715. in 8vo. L. I. Ep. 34. p. 148. saaledes:
 „Sammenlign engang den Skjøge *Aspasia*
 „og den Sophist *Socrates* med hinanden, og
 „overvei

„overvei da, hvo af dem der haver givet den
 „beste Underviisning: Pericles skal du da
 „finde at have været en Discipel af Aspasia,
 „og Critias af Socrates.“ Paa saadan
 underlig Maade søger denne Skribent at
 ophøie Aspasia over Socrates, som dog vel
 kommer overeens med hans Hensigt i at be-
 rømme Skjøger. *Athenæus* Lib. V. p. 219.
 og 220., og *Xenophon* Memorab. L. II. p. 113.
 have ogsaa adskilligt om Aspasia, og Lib.
 XIII. p. 570. fortæller *Athenæus* den samme
 Aarsag, som *Plutarchus*, til den Peloponnesi-
 ske Krig. De udførligste Efterretninger om
 Aspasia findes ellers udi *J. C. Wolfii* *Mulie-*
ribus Græcis, Gottingæ 1739. in 4to. à p. 10.
 ad p. 26.

§. 468. P. 310. *Athenæus* Lib. XIII.
 p. 589. skriver udtrykkelig, at *Elpinice*, *Ci-*
mons Søster, overlod sig til *Pericles*, for at
 faae sin Broder tilbage af hans Landflygtig-
 hed; men efter min Tanke falder den Be-
 skyldning bort, naar man overveier *Elpi-*
nices da værende Alder, som ei kunde være
 i Stand til at lokke *Periclem*.

§. 476. P. 317. Not. g). Efter *Clem.*
Alex. Beretning, Strom. L. I. p. 308. skal
Anaxagoras af *Clazomene*, *Zegefibuli*
 Søn, have været den første, der skrev en
 D 2 Bog

Bog om Naturen. Det er vist, at Grækerne haver indtil hans Tid, naar jeg undertager Pythagoras, ei havt nogen større Philosoph, og der mere haver hiulpet til at udbrede Menneskernes Kundskab. Plato taler om ham paa adskillige Steder, men er ei fornøiet med ham deri, at han, efterat han eengang haver sat Gud som Begyndelse og Grund til alle Ting, siden forlader ham, naar han skal til at forklare hver Tings Natur, og tager sin Tilflugt til Tid, Vand og andet saadant mere. Men, med Platonis Tilladelse, saa har Anaxagoras heri vist sig mere erfaren i Naturvidenskaben end han, hvilken vilde blive ganske unyttig og overflødig, dersom ved hver en Tings Forklaring Deus ex machina skulde fremføres.

§. 490. P. 331. Not. E). *Valerius Maximus* L. II. C. 6. Ex. 5. tilskriver Athensenserne Naafundet af den Skif at krone med Krandsen, og paastaer, at saadan Værelse Pericli først vederfaar, da den dog længe tilforn haver været i fuld Brug. *Plinius* L. VII. p. 106. tillægger Pericli de Skibes Opfindelse, som brugtes til at føre Heste paa, saa og de Jern-Kroger, hvormed det ene Skib hæftede sig til det andet i Søeslag. *Plutarchus* in Apoph. T. II. p. 186. melder, at Pericles pleiede, naar han var Feldtherre, at

at tiltale sig selv saaledes: Høst paa, Pericles!
 at du skal anføre et frit Folk, Græker og
 Athenienser. Da en af hans Venner be-
 gierte af ham, at aflægge for sin Skyld en
 falsk Eed, gav han det saa berømte Svar:
 Jeg er Ben indtil Alteret, eller, Alteret und-
 tagen. P. 802. in Præc. reipubl. gerendæ an-
 fører han følgende Svar af Thucydide, Pe-
 riclis Uoen, til Archidamum, Konge i Spar-
 ta, som adspurgte ham, enten han, eller
 Pericles, taledede best: Det er uvist; thi naar
 jeg end faaer ham nedkast til Jorden, saa
 negter han at det er saa, og kommer Folk
 til at troe det. Dette er det herligste Vid-
 nesbyrd, som kan havees, om Periclis store
 Betsalighed. *Athenæus* L. X. p. 43. beret-
 ter, at Pericles elskede det Corinthiske Fruen-
 timmer Chryssilla, Telei Dotter, hvilken den
 Poet Ion først havde holdt af. Saaledes
 seer man, at Pericles, der ellers var en stor
 Mand, haver ei mere været fri for denne
 Last end de fleste Helte.

§. 495. P. 335. Indvaanerne af
 Platæis tilskriver *Plinius* L. VII. p. 106. at
 have først givet Aarerne deres behørig
 Bredde.

§. 534. P. 363. Not. m). Om Nicia,
 som var den dydigste Athenienser i sin Tid,
 D 3 næst

næst Socrates, beretter *Athenæus* L. VI. p. 272. at han havde 1000. Slaver, som han ledede til den Thracier Sofias, at arbejde i Sølv-Gruber, for en Obolus om Dagen til hver. En Obolus var omtrent saa meget som fire af vore Lvider. *Plutarchus* de Socratis Genio T. II. p. 583. taler om Nicias Skjold, at det var forgyldt og malet med Purpur.

§. 547. N. 374. Thucydides Historie er, tilligemed Polybius, de best skrevne og sandfærdigste Græske Historier, som Tiden haver levet os, hvis Verker altid ville blive holdne for Mesterstykker, og hvis Pris aldrig kan aftage. Dog har Polybius, efter min Mening, Fortrin i alle Ting for Thucydides, undtagen i Stilen, i Henseende til hvilken Thucydides kan gjøre de største Oratores Rangen stridig, og bør sættes næst efter Demosthenem. Den beste og nyeste Edition af denne herlige Historie skriver er udgiven til Amsterd. 1731. in F. af Carolo Andrea Duker. Vi have endnu tre Levnets-Beskrivelser af de Gamle, forfattede om denne store Mand: den ene af Marcellino, som er den omstændeligste og beste, den anden af Svida, og den tredie af en Anonymo, hvilke alle findes i ovenmelte Dukers Edition. Det er en bekiendt Sag, at Thucydi-

cydides blev opmuntret til at lægge sig efter og skrive Historien ved den store Berømmelse og Bifald, som Herodotus havde erhvervet ved sin. Da Thucydides var baade udi sin Tid en af de største Statsmænd, saa og Krigs-Anførere, saa er hans Historie derover saa meget des tilforladeligere. Det var anderledes udi de Dage end i vore, da saadanne store Folk skamme sig gemeenlig ved at lægge Haand paa saa nedrigt et Arbeide, som Historiens Skrivning i deres Tanke er. *Marcellinus in Vita Thucydidis* p. 7. taler om, at nogle have været af den Mening, at Thucydides Dotter haver tillagt den ottende eller sidste Bog til hans Historie, hvilken, sandt at sige, er ikke saa udarbejdet som de første syv; men *Marcellinus* forkaster aldeles denne Mening.

§. 562. P. 386. Critias var en af de veltalenste Athenienser i sin Tid, og havde længe hørt Socratem, hvilket dog ei var i Stand til at forandre hans onde Gemyt. Vi have endnu nogle Breve under hans Navn, som dog uden al Tvivl ere opdigtede.

§. 565. P. 389. Not. n). Alcibiades er en af de forunderlige Mænd i den Athenienske Historie, hvis Forstand, Dyder, og derhos Laster, neppe skal findes samlede hos

nogen anden; hvorfor og den Beskrivelse, som *Cornelius Nepos* giver over ham, er uden Lige. Endnu i *Pausanias* Tid saae man *Alcibiades* dem afmalet ved Seierens Tempel i Slottet i Athenen, ligesom han var klædt, da han med Heste havde vundet Prisen i de Nemeiske Leege. Vid. *Pausaniam* in *Atticis* C. 22. Efter samme Skribents Beretning in *Eliacis* C. 3. oprettede Indvaanerne af den De Samo ham til Ere et Robber-Billede i Junonis Tempel. Efter *Plutarchi* Beretning in *Alcibiade* Tom. I. p. 195. var hans Kones Navn *Hipparete*, og hun en Dotter af *Hipponico*, og fik han med hende 10. Talenter, og, da hun kom i Barselseng, atter 10. Talenter, hvilke han dog truede sig til fra hendes Broder *Callias*. Hans liderlige Levnet nødde hende tilsidst at begive sig fra ham til sin Broder; men, da hun noget efter kom selv efter Lovene paa Torvet, for at begiere Skilsmisse af Archonterne, tog *Alcibiades* hende bort med Magt, og førte hende til sit Huus, uden at nogen satte sig derimod, hvor hun dog ei længe efter døde, imedens at han var seilet til *Ephesum*. Om denne Hændelse melder ogsaa den Orator *Andocides* ex edit. Hanov. 1619. in 8vo. ad calcem *Antiphontis* in *Orat.* IV. p. 296., hvilken hele Oration er holdt af *Andocide* imod *Alcibiades*, og derfor, siden den er skreven paa samme

samme Tid, desto mere troværdig. Da Alcibiades blev af Athenienserne jaget i Landflugtighed, borttoge de alt hans Gods, og forordnede, at alle Præster skulde forbande ham, hvilket dog den Præstinde Theano, Menonis Dotter af Agraulo, ikke vilde gjøre, sigende, at hun var beskicket til at bede got, og ei til at forbande. Dette beretter *Plutarchus* in Alcibiade p. 202. *Athenæus* L. XII. p. 534. og L. XIII. p. 574. fortæller skrækkelige Ting om hans Lidelighed, hvormed jeg ei vil besudle Papiret. *Ælianus* L. XIII. p. 265. beretter, at Alcibiades gif engang til en Skolemester, og begierte til Laans et Stykke af Homero; men da Skolemesteren undskyldte sig med, at han ei havde noget af bemeldte store Poet, gav Alcibiades ham et dygtigt Drefigen, derhos sigende, at han ei var værd at under vise Børn. Om Lacedæmonierne pleiede Alcibiades at sige, at det ei var Under, at de saa uforsagt ginge Døden i Møde, da deres hele Liv og Levnet var saa haardt og tungt, at de langt heller maatte ønske at døe, end leve paa saadan Maade. *Plutarchus* in Apoph. Tom. II. p. 126. fortæller følgende artige Indfald af Alcibiade: Det hendte sig engang, da han endnu var en Dreng, at han paa Sigt-Pladsen blev saa bragt i Knibe af den, som brødes med ham, at det var

ham umueligt at undflye; I denne Nød beed han i den andens Haand, som derover sagde: Du bider som en Kvinde; Aldeles ikke, svarede han, men som en Løve. Han havde en deilig Hund, hvilken han havde givet 70. Miner for, denne hug han Svandsen af, sigende, at han gjorde det, paa det at Athenienserne kunde have dette at tale om ham, og ei undersøge hans andre Gierninger. Udi Platonis Skrifter findes mange Esterretninger om Alcibiade, og haver han kaldet tvende af sine Samtaler efter ham.

§. 569. P. 392. Not. 350). Den berømte Comoedie-Skriver Aristophanes var født paa den De Rhodo, men fik formedelt sine Comoedier Borger-Ret i Athenen. Vi have endnu ellere af dem, hvilke alle bør holdes for Mesterstykker, i Henseende til det Græske Sprog; og er det bekiendt, at den hellige Chrysostomus fornemmelig erhvervede sin store Styrke i Betsalenhed og Ordriighed ved flittig at læse dem. Hvad Comoedierne i sig selv angaaer, da kan vel ingen negte, at han har bragt det vidt i den Kunst, og, efter de Samles Sigende, meget overgaaet sine Formænd Susarion, Cratinus og Lupolis, ja at der ere mange vittige og herlige Indfald udi hans Comoedier; men med alt det kan og bør han ikke lignedes med sin Estermand Menander,

nander, saa vidt som man kan slutte af de
 saa Levninger, der endnu ere tilovers af
 den sidste, og af *Plutarchi* Sammenligning
 imellem disse tvende store Comoedie-Skrivere;
 Thi der findes mange saavel kolde som grove
 Indfald hos *Aristophanem*, ikke at tale om
 den umaadelige Frihed, som hans Tid tillod
 Comoedie-Skrivere, at forestille ved Navn,
 og at gjøre latterlig, endog de dydigste og stør-
 ste Mænd. Kort sagt: *Aristophanes* er det
 samme blant Grækerne, som *Plautus* blant
 Rømerne. Imidlertid stod *Aristophanes*
 i saadan Anseelse i sin Tid, at, da Kongen af
 Persien sendte, for visse Aarsager, Gesand-
 ter til Athenen, havde de Befaling ei at
 spørge om hvorledes nogen anden levede,
 undtagen *Aristophanes* alene, hvilket dog
 fornemmelig kom af den store Deel, som
Aristophanes og alle Comoedie-Skrivere
 paa de Tider havde i at regiere og boie Fol-
 ket. Men *Aristophanes* maa være saa stor
 i sit Slag som han vil, saa bliver det ham
 dog til en evig Skam, at han haver havt
 saa megen Part udi *Socratis* Forfølgelse,
 og holder jeg for, at ingen god og redelig
 Mand kan uden største Fortrydelse læse, hvor-
 ledes han i en Comoedie, kaldet *Skyerne*,
 paa en ondskabsfuld Maade beegner denne
 store Mand. Den beste og nyeste Edition af
Aristophanes haver *Kuster* udgivet til Am-
 sterdam

sterdam 1710. in Folio. Mere om denne Skribent kan læses udi *Fabricii* Bibl. Græc. Vol. I. Lib. II. C. 21. p. 669. Hvad den Orator *Lysias* angaaer, da var han den største af sit Slag udi sin Tid, og ere hans Taler saa fortreffelige, at de hos rette Kiendere aldrig kan tabe deres Priis. Vi have endnu 34. af dem. Mere om ham findes i *Fabricii* Bibl. Gr. Vol. I. L. II. C. 26. p. 840., den beste Edition har *Taylor* udgivet 1739. til London in 4to.

§. 572. P. 396. *Socrates* haver, efter min Tanke, været den dydigste af alle blot naturlige Mennesker. Ingen har nogensinde havt større Indsigt udi Moralen og det menneskelige Hierte. Hans Navn og Roes er bleven meget udbredet ved hans Discipler, hvoraf de tvende navnkundigste er *Plato* og *Xenophon*. Naar man undtager Efterretningen om *Socratis* Død, saa maa man ei hos den første søge *Socratis* egne Meninger; thi *Plato* haver blandet dem med sine egne Meninger, med *Pythagoræ* og *Egypternes*. *Xenophon* har derimod reent og uden nogen Blanding fremsat *Socratis* egne Meninger udi det herlige Skrift, som han i 4. Bøger har forfattet om hans merkelige Taler. Udi dette handler *Socrates* ei uden om den store Videnskab at leve vel, hvilket, efter

efter de rigtigste Bidnesbyrd af de Gamle,
 var den eneste Ting, som han lagde sig efter.
 Plato derimod lader ham tale om Politique,
 Metaphysique, Geometrie, Astronomie,
 hvilke Ting han ikke lærte, da han alene søg-
 te at bringe den forfaldne Morale paa Fode
 og til sin forrige Reenhed igien, hvorfor han
 ogsaa almindelig siges at have trukket Philo-
 sophien af Himlen ned paa Jorden. Hans
 andre Discipler vare fornemmelig Aristip-
 pus, Stifter af den Cyrenæiske Skole, om
 hvilken mere paa et andet Sted; Xschines
 den Athenienser, af hvilken vi endnu have
 tre meget smukke Samtaler, og om hvilken
 handle *Diogenes Laertius* L. II. p. 195. og
Fabricii Bibl. Gr. Vol. I. L. II. C. 23. p. 785.;
 Phædon af Elis, Evclides af Megara,
 den Tyran Critias, Alcibiades, Crito,
 Cebes den Thebaner, af hvilken endnu ha-
 ves det herlige Skrift, kaldet Cebetis Tavle
 eller Skilderie; Om ham handler *Fabricii*
 Bibl. Gr. Vol. I. L. II. C. 23. p. 787.; Antis-
 sthenes, Stifter af den Cyniske Sect; om
 ham handler *Fabr.* Bibl. Gr. Vol. I. L. II.
 C. 23. p. 786. og *Diogenes Laertius* L. VI.
 p. 561. Af Antisthene fortæller bemeldte
Laertius adskillige Indfald, hvoraf nogle
 ere saa bidende, at jeg ei kan forbigaae at
 indrykke dem her: Da Athenienserne rosende
 sig af, at de vare indfødte, sagde han: Den
 Xre

Ere har I tilfælles med Skiel og Snegler. Da een, som vilde gifte sig, spurgte ham til Raads, sagde han: Tager du en smuk, da beholder du hende ei alene; men tager du en hæslig, da straffer du dig selv. Da han blev indviet i de Orpheiske Hemmeligheder, og Præsten sagde til ham, at slige Indviende nød meget Godt efter Døden: Hvorfor, svarede han, døer du da ikke strax? Da onde Folk engang rosende ham, sagde han: Jeg frygter for, at jeg maa have gjort noget Ondt. Imellem ham og Plato var ingen synderlig god Forstaaelse, og ansaae Antisthenes Platonem for hovmodig. Det hendte sig engang, at de begge stod sammen og saae paa en modig Hest, der gjorde sig meget til, da sagde Antisthenes til Plato: Efter min Tanke kunde du ret have blevet en skion Hest. Engang raadde han Athenienserne til, ved en Forordning at befale, at Vælsker skulde være Heste, og da de svarede ham, at det ei gik an, sagde han: I udvælge dog ofte Krigs-Anførere, som ei deres Forstand, men ikkun eders Val, gjøre dertil. Endelig kan og den store Tragoedie-Skriver Euripides regnes for en Discipel af Socrate, endskjønt han var ældre end han; men han holdt sig saa flittig til ham, at man ei alene derover tilskrev hans Umgang med Socrate de herlige Moraler og prægtige Sententser, hvoraf

hans

hans Berker ere mere fulde, end nogen anden Poets, men endog beskylde ham for at betiene sig af Socrate udi sine Berkers Udarbeidelse, hvilket ei heller synes mig utroligt, og bør snarere, efter min Tanke, forege vor Hoiagtelse for hans Tragoedier, end formindste den. Vist nok er det, at Socrates gif aldrig paa Skue-Pladsen, uden naar Euripidis Tragoedier spilletes. Vi have endnu 19. fuldkomne Tragoedier, og Levninger af over 60., af denne store Mand. Den beste Edition er udgiven 1694. af Josva Barnes i Cambridge in Folio. Til Beviis, at denne Poet er fuld af uforlignelige Tanker, vil jeg ikkun anføre nogle faa af Levningerne. Pag. 503. i Phrixo v. 7. siger han: "Den Dødelige, som lægger Ondskab til Ondskab, og tænker at undgaae de hevnende Guder, han sinigrer sig forgieves, og hans Haab bedrager ham: Thi naar den guddommelige Hevn indfinder sig, da uddeler den billig Straf for onde Gierninger. Merker det J som ei tænke, at der er en Gud, og som derved fordobble eders Synder. Gud er visselig til, ja Gud er til! Den Onde, som det gaaer vel; bør anvende sig til Nytte den nærværende Tids Brug; thi Straf bier ham ellers i den tilkommende Tid." Pag. 506. v. 71. "O den Elendige, som haver lært at pynte Løgn, og ei snarere lægger sig

,,efter

„efter jürligen at fremsætte Sandhed!,, Pag. 507. v. 96. „Naar andre skal lastes, da ere „vi viise; men vore egne Feil kiende vi ikke.„ Pag. 509. v. 211. „Jupiter og Guderne, som „see, hvad der hendes Menneffene, ere til, „ja de ere til, endskjønt I belee dem.„ Pag. 510. v. 224. „Hvad Tanker bør vi have om „Gud, for hvilken alle Ting ere synlige, da „han selv er usynlig for alle!„ Pag. 514. v. 417. „Det er ei ondt at døe, men det er „ondt at døe ilde.„ Om denne store Poet, hvis Skrifter bør med Rette kaldes Wiisdoms Skole, findes omstændelig Efterretning udi *Fabr. Bibl. Gr. Vol. I. L. II. C. 18. p. 610.* Paa samme Tid, som Euripides levede, ja udi samme Aar med ham, døde Sophocles, en ei mindre berømt Tragoedie-Skriver, som var endda fast i større Anseelse i sin Tid, og som, i Henseende til sine Verses Høihed og Styrke, visselig ogsaa fortiente det. Derimod findes der ei saa megen Morale hos ham, og ere Euripidis Vers sødere og mere flydende. Lad de Franske længe nok bryste sig af deres P. Corneille og Racine! Sophocles og Euripides vige dem aldeles intet, og beholde altid det Fortrin for dem, som et Original haver for en Copie. Man haver ellers anmerket, at Corneille nærmer sig til Sophocles, og Racine til Euripides. Dette skriver jeg for dem, der ei forstaae det Græske Sprog,

Sprog, og dog ville have nogen Underretning om disse store Mønstre, som Athenen, en Stad af saa fin en Smag, haver udi sin Tid anseet med Forundring. Jeg maa ellers høilig beklage, at vi endnu ei have ret nogen god og prægtig Edition af Sophocles. Den, jeg bruger, er udgiven af Paulo Stephano 1603. in 4to. Sophocles var ellers ei alene Poet og Tragoedie-Skriver, men og en ikke af de ringeste Feldtherrer i sin Tid, hvilket dog ei hindrede ham fra, at han jo iblant selv forestillede en Person paa Skuepladsen. Saaledes tænkte de Tider, da et frit Folk ansaae Videnskaber og Geist som den fornemste Zirats for en Dyrigheds-Person, og da Musique og Skuepladsen, Musernes Kieledegger, gave nye Glands til store Helte. Det er ellers Skade, at Tiden har berøvet os alle denne herlige Poets Verker, saa nær som 7. Tragoedier. Endskiont jeg tilforn haver sagt, at der ei findes saa mange Sentenser hos Sophocles som hos Euripides, saa forekomme der dog ofte hos ham mange fortreffelige, og iblant andre denne i Antigone p. 416. v. 459., hvor Antigone tiltaler Kong Creon saaledes: "Ikke heller haver jeg anseet dine Befalninger for saa store, at nogen Dødelig bør for deres Skyld overtræde Gudernes uskrevne og uforanderlige Love, hvilke gielde ikke alene for i dag og i gaar, Erh. Selsk. Skr. 4. D. P „men

„men altid og stedse, og hvis første Begyn-
 „delse er os alle ubekjendt.“ Om Sophocle findes udførlige Efterretninger udi *Fabr. Bibl. Gr. Vol. I. L. II. C. 17. p. 591.* Men nu er det Tid, at jeg begiver mig til Socratem igien, for hvilken denne Anmerkning egentlig er gjort. Socrates havde den bekjendte Xanthippe til ægte, om hvilken jeg endelig maa melde noget her, siden hun var saa ond, at alle onde Qvinder kaldes efter hende Xanthippe, og hun ei har hiulpet lidet til at sætte Socratis Philosophie i sin største Glands. Vel ville nogle undskyldte hende, fordi Plato ei alene ikke melder noget Ondt om hende, men endog in *Phædone Tom. I. p. 60.* udtrykkelig vidner, at hun græd og var meget bedrøvet, da hendes Mand skulde døe. Men det beviser intet: Thi det er gaaet med hende, som med andre onde Qvinder, at Samvittigheden haver da slaget hende. Xenophon kalder hende derimod in *Symposio p. 135.* den arrigste af alle Qvinder, som ere, have været, og ventelig ville blive, og er hans Vidnesbyrd i denne Sag uimodsigelig. Naar *Maximus Tyrius Diff. 33. p. 346.* vil give en Aarsag, hvorfor Diogenes ei giftede sig, siger han: Han havde hørt tale om Xanthippe. *Diogenes Laertius* beretter *L. II. C. 5. p. 170.*, at, da Xanthippe først skieldte Socratem ud af alle Kræfter, og
 derpaa

Derpaa fastede skident Band paa ham, sagde han: Jeg tænkte nok, at Xanthippe vilde regne, efterat hun havde tordnet saa længe. Og da Alcibiades sagde, at hun var utaaleslig, svarede han: Jeg er allerede saa vant hertil, som om jeg bestandig hørte een slaae paa Tromme; og taaler du ikke selv at høre Giæssene skrige. Ja! svarede Alcibiades, de lægge mig Eg og Unger ud; og Xanthippe foder mig Børn, gav Socrates til Giensvar. *Plutarchus* fortæller Tom. II. p. 461. i det Skrift om at tvinge sin Vrede, at Socrates tog engang Euthydemum hjem med sig fra Sigte-Pladsen: Xanthippe kom dem da vred i Møde, skieldte dem ud, og rev Bordet om: Euthydemus blev herover fortørnet, stod op, og vilde gaae sin Vej; men Socrates sagde til ham: Jeg saae nylig en Hone gjøre det samme hos dig, uden at jeg blev vred derover. *Ælianus* L. XI. C. 12. p. 196. beretter, at Alcibiades sendte engang Socrati en kostelig Kage, hvilken Xanthippe i Vrede rev ud af Kurven, og traadde under Fodder. Socrates smilede herved og sagde: Nu kommer du og til at miste din Part. Udskillige af de Gamle have skrevet, at Socrates har paa eengang havt to Koner, og det efter en Lov i Athenen, som formedelst en stor Pest, hvilken nylig havde været der, tilloddet. Aristoteles, udi sit Skrift om en

ædel Byrd, skal først have berettet dette, og endogsaa nævnet hans anden Kones Navn, nemlig Myrto, en Dotter: Dotter af den bekiendte Aristides, som skal have været Enke, da Socrates ægtede hende, og i meget flette Omstændigheder. Men *Plutarchus*, som fortæller dette Tom. I. p. 335. in Aristide, tager selv i *Evio*, om Aristoteles haver skrevet bemeldte Bog, og vidner desuden, at *Panætius* haver udførlig igiendrevet denne Digt, som visselig bør holdes for en Digt, naar man overveier, at hverken *Xenophon* eller *Plato* melde det ringeste om denne Sag, med mindre at man didhen vilde af den sidste hense et Sted udi hans *Phædone* p. 116., hvor der vel tales om *Fruentimmer* in Plurali, men ikke derhos siges, at de vare *Socratis* Koner. *Athenæus* L. XIII. p. 555. bestrider ogsaa denne Digt, hvormed dog *Laertius* L. II. C. 5. p. 159. synes at holde. Den gode Lære: Fader *Cyrillus* af *Alexandrien* havde derfor vel, i sit Skrift mod *Keiser Julianum*, som staaer bag ved *Juliani* Verser udi *Spanhemii* Edition p. 186. L. VI., fundet det tæmme sin Tver, og ei for den Sags Skyld, (der er saa uvis, og, om den end var vis, ei i Stand til at sætte mindste Plet paa *Socrates*,) beegnet denne store Mand paa en Maade, som gjør *Cyrillo* selv meest Skam. Han forekaster ham og, at han omgikkes
med

med Skioget; men hvorfor gjorde han det? det seer man best af hans Samtale med Theodote, udi *Xenophontis* Memor. L. III. C. II. p. 184., og med Calisto hos *Ælianum* L. XIII. C. 32. p. 262. Samme Skribent vidner L. IX. C. 7. p. 161. at Socrates aldrig forandrede sit Ansigt og Bæsen, i hvad der end skeede i Republikken. *Laertius* giver L. II. C. 5. p. 163. en lang Fortægnelse paa dem, som Socrates enten haver forbedret, eller opvakt til at forrette nogen berømmelig Gierning. P. 168. Da det blev ham forkyndet: Athenienserne have dømt dig til at døe, svarede han ifkun: Og Naturen dem. P. 158. &c. beskriver han hans tarvelige Levemaade, og med hvilken Sindets Hoied han afflog Penge, som bleve ham tilbudne. Denne store Mand havde det ellers tilfælles med tvende andre nypperlige Philosophi af Alderdommen, Pythagora og Epicteto, at han selv ikke skrev noget, undtagen, at han efter Platonis Vidnesbyrd in Phædone p. 60. oversatte udi Fængsel paa Bers Esopi Fabler, og gjorde en Sang til Apollo. Hvad hans saa bekiendte Genius angaaer, saa haver, foruden *Plutarchus*, som Baumgarten anfører, ogsaa *Apulejus* skrevet en særdeles Afhandling derom. Vor udødelige Baron *Holberg* haver, udi sine sammenlignede Helte, givet os en læseværdig Beskrivelse om Socrate, og

lignet ham med Epaminonda. En Engellænder, ved Navn Cooper, har ogsaa 1750. til London, i et særdeles Skrift in 8vo., beskrevet Socratis Liv og Levnet. Jeg vil slutte denne lange Anmerkning med de Ord, hvormed Plato slutter sin Phædo p. 118.: "Saaledes var vor Bøns og Staldbroders Endelig, min kiere *Echecrates!* en Mand, der sandelig var af alle dem, som vi have kiendt og omgaaet med, den viiseste og retfærdigste."

§. 574. P. 398. Conon bor med al Rette, tilligemed *Thrasymbulo*, ansees for den Atheniensiske Republikkes anden Stifter. *Pausanias* vidner in *Atticis* C. 1., at man endda udi hans Tid saae i *Piræo* *Veneris* Tempel, som Conon havde bygt hende til Ære, for den Seier, som han ved *Enidum* erholdte over *Lacedæmonierne*. C. 24. tales om Conons Billede, som ogsaa endda var at see i Slottet af Athenen: C. 29. om Conons og hans Søns *Timothei* Grav i Athenen, hvilket synes at stadfæste *Dionys* Beretning hos *Cornelium Nepotem* p. 79. in *Conone*, at han undskyede af det Persiske Fængsel; med mindre man vil sige, at denne Grav var ikkun en tom Grav, og alene oprettet til hans *Ihukommelse*: In *Eliacis* C. 3. beretter han, at baade *Cononi* og *Timotheo* til Ære blev oprettet, efter Slaget ved *Enidus*,

Dus, til hver et Robber-Billede, udi Junonis Tempel paa Samos, ja endog i Dianæ Tempel i Epheso.

§. 576. P. 401. *Xenophon* udi hans *Hellenicis Lib. IV. C. 8. p. 270.* Giver *Thrasylulo* følgende forte, men syndige, Vidnesbyrd: Han var en Mand af den største Dyd. *Pausanias* in *Atticis C. 29.* vidner og, at *Thrasyluli* Grav er i Spidsen af alle i Athenen, og det med Billighed, saasom ingen af alle Atheniensere, der nogensinde have tient deres Fædreland, have bedre tient end han, og været mere værdige at ihukommes. In *Bœoticis C. 11.* fortæller han, at der endda vare udi hans Tid at see, i *Herculis* Tempel i Thebis, et *Minervæ* og et *Herculis* Billede af Riempe-Storrelse, som *Thrasylulus* og hans Selskab havde didhen foræret af Taknemmelighed, fordi de vare dragne ud af Thebis til deres mærkelige Tog, som satte Athenen i Frihed.

§. 582. P. 406. De lærde Forsattere ere her geraadede i en stor Bildfarelse, ved blindt at følge *Diodorum*, der *L. XV. p. 30. T. II.* beretter, at *Chabrias* omkom i Abdera, hvor dog den lærde *Wesseling* med stor Grund formoder, at *Copiisterne* have fordærvet *Diodori* Text, allerhelst da *Diodorus*

selv L. XVI. p. 87. lader ham døe, 16. Aar
 efter, i Beleiringen i Chio, i de Forbundnes
 Krig, hoormed ogsaa C. *Nepos* in Chabria
 p. 106. kommer overeens. Ja, det som sæt-
 ter denne sidste Mening uden for al Tvivl,
 er, at *Demosthenes*, ex Edit. Freft. 1604. in Fol.
 p. 553., i sin Oration mod *Leptinem* ud-
 trykkelig vidner, at Chabrias omkom ved
 Chium; og levede han paa samme Tid som
 Chabrias. Hos denne Orator findes man-
 ge Ting, og stor Berømmelse om Chabria,
 særdeles p. 552., hvor han blant andet vidner,
 at han havde som Feldtherre indtaget 16.
 Stæder, erobret 70. Skibe, giort 3000.
 Fanger, og lagt 110. Talenter i Skatkam-
 meret. Udi *Polyæni* 3. Bog C. 11. findes
 mange af Chabrias tappre Bedrifter be-
 skrevne. Udi *Frontino* findes ogsaa hist og
 her mange Ting om ham. *Pausanias* vidner
 in *Atticis* C. 29. at Chabrias Grav var endnu
 udi hans Tid at see i Athenen. *Athenæus*
 L. XII. p. 531. fortæller efter *Theopompum*,
 at Chabrias førte sig saa prægtig op, at
 han, for at undgaae sine Borgeres Avind,
 maatte længe opholde sig i Ægypten. Hans
 Søn slægtede ham ikke paa, som man kan
 see af *Phocions* Liv og Levnet hos *Plutar-
 chum*, og af *Athenæo* L. IV. p. 165., som kal-
 der ham *Ctesippus*, og beretter om ham, at
 han, for at faae Penge til at forøde, bort-
 folgte

fulgte Steenene af det Monument, som Athenienserne havde, med en Bekostning af 1000. Drachmer, oprettet over hans Fader. *Plutarchus*, udi sit Skrift mod Colotem, Tom. II. p. 1136. vidner, at *Ehabrias* studerede paa Akademiet ved Athenen, førend han blev Feldtherre, hvoraf man maa slutte, at han haver hørt *Platonem*.

§. 586. P. 411. Not. 363. b). *Xenophon* er, paa hvad Side man betragter ham, en af de største Mænd, som Verden har tilveiebragt: Thi det er uvisst, enten han haver været størst Feldtherre, Statsmand, Historieskriver, eller Philosoph. Hos *Socrates* lagde han Grunden til sine store Dyder. Der ere saa Skribenter fra de Tider, som have efterladt os saa mange, og mangehaandede, Skrifter, nemlig: *Cyri Liv* og *Levnet*, hvilket, endskiont Grunden deraf er tildeels rigtig, er dog i sig selv ei andet end en Roman, men en Roman, der viser den dybeste Indsigt i Moralen, Stats- og Krigs-Kunsten; Den Græske Historie, som er en Fortsættelse af *Thucydide*, med hvilken den dog aldeles ikke kan lignedes, endskiont det ellers er et got og nyttigt Skrift; *Cyri Tog*, hvilket vel stedse vil blive et Mesterstykke; saa vel som *De 10000. Grækers Retraite*, hvilken *Xenophon* foranstaltede, og hvorom dette

selv L. XVI. p. 87. lader ham døe, 16. Aar
 efter, i Belæiringen i Chio, i de Forbundnes
 Krig, hvormed ogsaa C. Nepos in Chabria
 p. 106. kommer overeens. Ja, det som sæt-
 ter denne sidste Mening uden for al Tvivl,
 er, at *Demosthenes*, ex Edit. Freft. 1604. in Fol.
 p. 553., i sin Oration mod *Leptinem* ud-
 trykkelig vidner, at Chabrias omkom ved
 Chium; og levede han paa samme Tid som
 Chabrias. Hos denne Orator findes man-
 ge Ting, og stor Berømmelse om Chabria,
 særdeles p. 552., hvor han blant andet vidner,
 at han havde som Feldtherre indtaget 16.
 Stæder, erobret 70. Skibe, gjort 3000.
 Fanger, og lagt 110. Talenter i Skatkam-
 meret. Udi *Polyæni* 3. Bog C. 11. findes
 mange af Chabrias tappre Bedrifter be-
 skrevne. Udi *Frontino* findes ogsaa hist og
 her mange Ting om ham. *Pausanias* vidner
 in Atticis C. 29. at Chabrias Grav var endnu
 udi hans Tid at see i Athenen. *Athenæus*
 L. XII. p. 531. fortæller efter *Theopompum*,
 at Chabrias førte sig saa prægtig op, at
 han, for at undgaae sine Borgeres Avind,
 maatte længe opholde sig i Ægypten. Hans
 Søn slægtede ham ikke paa, som man kan
 see af Phocions Liv og Levnet hos *Plutar-
 chum*, og af *Athenæo* L. IV. p. 165., som kal-
 der ham Ctesippus, og beretter om ham, at
 han, for at faae Penge til at forøde, bort-
 folgte

fulgte Steenene af det Monument, som Athen-
nienserne havde, med en Bekostning af 1000.
Drachmer, oprettet over hans Fader. *Plu-*
tarchus, udi sit Skrift mod Colorem, Tom. II.
p. 1136. vidner, at Chabrias studerede paa
Academiet ved Athenen, førend han blev
Feldtherre, hvoraf man maa slutte, at han
haver hørt Platonem.

§. 586. P. 411. Not. 363. b). *Xeno-*
phon er, paa hvad Side man betragter ham,
en af de største Mænd, som Verden har til-
veiebragt: Thi det er uvist, enten han haver
været størst Feldtherre, Statsmand, Hi-
storiefrier, eller Philosoph. Hos Socra-
tes lagde han Grunden til sine store Dyder.
Der ere saa Skribenter fra de Tider, som
have efterladt os saa mange, og mangehaan-
de, Skrifter, nemlig: *Cyri Liv* og *Levnet*,
hvilket, endskiont Grunden deraf er tildeels
rigtig, er dog i sig selv ei andet end en Ro-
man, men en Roman, der viser den dybeste
Indsigt i Moralen, Stats- og Krigs-Kun-
sten; Den Græske Historie, som er en Fort-
sættelse af *Thucydide*, med hvilken den dog
aldeles ikke kan ligned, endskiont det ellers er
et got og nyttigt Skrift; *Cyri Tog*, hvil-
ket vel stedse vil blive et Mesterstykke; saa
vel som *De 10000. Grækers Retraite*, hvil-
ken *Xenophon* foranstaltede, og hvorom dette

Skrift fornemmelig handler; Socratis merkværdige Taler og Forsvars-Tale, hvilke give de beste og tilforladeligste Efterretninger om Socratis Meeninger; Om Oeconomien, et meget got og nyttigt Skrift; Agesilai Liv og Levnet, et Mesterstykke; saa vel som Hiero, eller Om en Konges Regiering; Om Lacedæmoniernes Stat; Om Atheniensernes; Om de sammes Indkomster; Om Ride-Kunsten; Om Ansøvere af Rytteriet; Om Jagten; og Breve: Hvilke alle ere i deres Slag meget gode og nyttige Skrifter. Hans Giestebud holder jeg for det ringeste af hans Skrifter; dog er det, efter min Tanke, bedre i sit Slag, end de, som de store Mænd, Plato og Plutarchus, have skrevet under samme Navn. Af denne herlige Skribent havest mange og skønne Editioner, baade af alle hans Verker i een Samling, saa og af enkelte Skrifter for sig selv; af hvilke begge Slags de beste ere udi disse nyere Tider udkomne i Engelland. Saa Skribenter i noget Sprog kan, i Henseende til Stilens Sødhed, Lethed, Tydelighed og Glydenhed, lignes med Xenophon, og ingen kan opvække mere Erbødighed for Guddommen, og Kierlighed og Zver for den sande Dyd; saa man derfor uden Smiger kan sige, at ikke een Linie i alle hans Skrifter indeholder noget skadeligt, eller som io alle
baade

baade med Nytte og Fornøielse kan læse. *Longinus* synes derfor ogsaa udi sit ypperlige Skrift de Sublimitate, ex Edit. Ultraj. 1694. in 4to, p. 32. sect. 4. at ansee, og det ikke ubilligen, *Xenophon* og *Plato* for de største Græske Skribenter. *Hermogenes* ex Edit. Genev. 1614. in 8vo, Lib. II. de Formis oratoriis p. 503. fælder en ikke ubillig Døm om *Xenophontis* Stil. *Cicero* in Ep. Tom. II. in Ep. ad Quintum fratrem p. 581. vidner, at den yngre *Scipio* læste flittig i *Xenophontis* Bog om *Cyros*. *Plutarchus* Tom. I. in *Agessilaos* p. 606. beretter, at *Agessilaos* formaaede *Xenophon* til at hente sine Børn til *Sparta*, og at opdrage dem der paa sin *Spartansk*, hvilket han ogsaa fortæller T. II. udi *Apoph. Lac.* p. 212. In *Consolat. ad Apollonium* p. 118. fortæller han et særdeles mærk værdigt Exempel om *Xenophontis* Bestændighed: *Xenophon* stod midt i et Offer til *Guderne*, da han fik det Budskab, at hans *Søn Gryllus* var omkommen i et Slag, hvorpaa han tog *Kransen* af sit *Hoved*, og spurgte, paa hvad Maade han var fældet; Og da han herpaa fik til Svar, at han var falden, efterat han havde figtet med ugemeen *Tapperhed*, taug han en fsie Tid stille, for at samle sine *Sinds-Kræfter* sammen, men endelig satte han *Kransen* igien paa sit *Hoved*, blev ved i at fortsætte Offeret, og svarede

rede Budet: "Jeg haver og ikke bedet Gu-
 ,,derne om, at de enten skulde giøre min Son
 ,,udødelig, eller og lade ham blive meget gam-
 ,,mel, saasom det er uvisst om saadant var
 ,,gavnligt; men det haver jeg bedet dem om,
 ,,at han maatte blive en brav, og sit Fædre-
 ,,neland elskende, Borger, og nu have de
 ,,hørt min Bøn." *Diogenes Laertius* vidner
 L. III. N. 24. p. 315. at der var Uvenskab
 imellem *Xenophon* og *Plato*, hvilket ge-
 meentligen pleier at opkomme imellem tvende
 lige store Mænd. Vi have endnu et Brev
 af *Xenophon*, hvorom jeg paa et andet
 Sted vil handle, af hvilket det lader, lige-
 som *Xenophon* haver med større Heflighed
 drevet denne Strid end *Plato*. L. II. C. 8.
 N. 2. p. 201. vidner og *Laertius*, at der var
 Uvenskab imellem *Xenophon* og *Aristippus*,
 hvilket ikke vel kunde anderledes være, for-
 medelst deres store Sinds- Ulighed, og den
 sidstes Tilbøielighed til Belløst. *Aulus Gel-
 lius* L. XIV. C. 3. p. 352. søger at negte, at
 der har været Uvenskab imellem *Xenophon*
 og *Plato*, og det for at redde *Philosophis-
 ens* Ære; men hans Grunde ere ikkun svage.
Aristides Tom. II. à p. 488. ad p. 531. gaaer
 udi den 2. Bog om *Rhetoriquen*, som
 handler om den simple Stil, *Xenophon-
 tis* Skrivemaade i alle hans Skrifter igien-
 nem paa en grundig Maade, og tillægger
 ham

ham stor Roes. *Ælianus* Var. Hist. L. IV. C. 24. p. 82. vidner, at *Xenophon* var meget for at have nette og glindsfende Baa-
ben: Han brugte derfor Skjold fra Argos, Vandsker fra Attica, Hielm fra Boeotien, og Hest fra Epidaurø. *Marcellinus* in Vita Thucydidis beretter p. 5., at *Xenophon* havde saa ilde afmalet *Menonem*, fordi han var *Platonis* Ben; hvori *Marcellinus* dog haver, efter al Anseende, gjort *Xenophon* Uret. *Marius Victorinus* in I. Rhetor. Ciceronis, in Pithoei Ant. Rhet. lat. Paris 1599. in 4to p. 169. fortæller, at *Xenophon* og hans Kone levede ilde med hinanden, men at den bekiendte *Aspasia*, som var elsket af *Pericle*, forligede dem sammen: Men, da det efter Tids-Regningen er klart, at *Xenophon* ei er bleven gift førend efter *Aspasiæ* Død, saa maa enten denne hele Beretning være urigtig, eller og henføres til en anden *Xenophon*. *Philostratus* in *Vitis Sophistarum* p. 496. vidner, at *Xenophon* var engang fangen i Boeotien, og at hans Begierlighed til at lære var saa stor, at han stillede Borgen for sin Person, for at kunde gaae ud af Fængslet, og høre den berømte Orator og Sophist *Prodicum* af Ceo: og pag. 542., at den store Orator *Polemon* haver iblant andre Skrifter ogsaa skrevet et, hvorudi han handler om, at *Xenophon* tilbød
sig

fig at døe for Socrates. Jeg haver hos ingen læst større og billigere Roes over Xenophon, end hos *Eunapium* in *Vitis Sophistarum* p. 8. ex Edit. Genev. 1616. in 8vo: Thi han skriver, at han baade i Skrifter og Opsørsel viiste, at han var en sand Philosoph. Mere om denne store Mand findes i *Æliani* Var. Hist. Lib. III. C. 3. p. 63., i *Ausonio* in *Gratiarum* actione ad *Gratianum* p. 267., *Strabone* Lib. IX. p. 618, *Frontini* *Stratag.* Lib. I. C. 4. p. 11., Lib. IV. C. 2. p. 82., C. 6. p. 87. *Valerio Maximo* Lib. V. C. 10. Ex. 2. ext., *Pausania* in *Eliacis* p. 388., *Athenæo* Lib. XI. pag. 504. *Polyæno* Lib. I. p. 111. *Epistolis Græcicis Cujacii*, in Ep. Chionis ad *Matridem* p. 24. og *Suida* Tom. II. p. 255. in voce *Ζένοφών*.

§. 588. P. 413. Her fortæller de lærde Forfattere rettere *Chabrice* Endeligt, end de tilforn have gjort §. 582. P. 406.

§. 589. P. 414. Not. 365. b). *Timotheus* haver ikke alene været en anseelig Feldtherre, men og i andre Maader en stor Mand. *Pausanias* in *Atticis* C. 24. siger, at hans Billede var endda i hans Tid at see i Slottet af Athenen. *Ælianus* Lib. II. C. 18. p. 39. fortæller, at *Timotheus* blev engang budet af *Platone* til et tarveligt Måaltid paa *Academiet*, og at *Timotheus*, som hidtil
indtil

indtil havde været vant til prægtige Giestebuder, fandt sig saa fornøiet dermed, at han siden sagde: De som spise med Plato, have ogsaa got deraf Dagen efter; og til Plato selv sagde han: Hos dig spiser man bedre Dagen efter, end den første. C. 10. p. 31. Timotheus, da han var paa det høieste af sin Lykke, og blev saa got som tilbedet af Athenienserne, mødte Plato uden for Byen, som gik og talte med sine Discipler om philosophiske Ting; Timotheus hørte en Stund paa ham, og brød endelig ud i disse Ord: O! et ret Liv, en sand Lykkesalighed! Lib. III. C. 16. p. 71. Timotheus indtog ikke saa ofte Byer ved Magt, som ved Bestalenhed og grundige Forestillinger. Lib. XIII. C. 43. p. 268. Timotheus var saa lykkelig i alle sine Krigstog, at Skildrerne malede ham derfor af, sovende udi sit Telt, og Lykken svævende over hans Hoved, som fangede i et Næt mange Byer, og lagde i hans Skød. Lib. XIV. C. 3. p. 271. Timotheus sagde til Aristophontem, der var meget ødsel, at intet maatte anses skammeligt af den, for hvilken ingen Ting forstog. *Athenæus* beretter Lib. XIII. p. 677., at Timothei Moder var fra Thracien, og ifkun hans Faders Conons Medhustru; og Lib. XII. p. 532., at han, for at undgaae sine Medborgeres Avind, opholdte sig paa den De Lesbo.

Pho-

Photius in *Bibliotheca Cod. CCLX.* p. 1453. vidner, at *Timotheus* var en Discipel af den store Orator *Isocrates*, og at han med ham reiste til mange Stæder, da *Isocrates* skrev de Breve, som *Timotheus* sendte til Athenen, og for hvilke han fik en Talent til Gave; og p. 1457., at *Timotheus* opreiste ham til Ære et Kobber-Billede udi Eleusi, hvilket han indviede til Æres, Venstabs og Giestfriheds, Gudinder. *Stobæus* Serm. 39. p. 227. vidner, at, da en af *Timothei* Colleger sagde: Mener du, at vort Fædreland vil takke os, svarede han: Jo, naar vi kan tilbørligen takke det. *Plutarchus* in Lib. An seni gerenda sit Respublica, p. 778. beretter, at *Timotheus* sagde, da Athenienserne beskikkede *Chares* til Anfører, som besad store Legems-Kræfter: Han burde ei være Anfører, men bære Anførernes Bagage; thi en Anfører bør hos sig overlægge det forbigangne og det tilkommende, og ved ingen Ting lade sig bringe fra at gjøre det, som er tienligst. Udi *Demosthene* findes adskilligt om denne store Feldtherre, og p. 1073. en Tale imod ham for *Apollodorus*, angaaende nogle Penge. Hvad *Iphicrates* angaaer, da var han ei mindre Anfører, og berømt over hele Græckerland, formedelst den Orden, som han holdt iblant sine Krigsfolk. Om denne store Mand findes mere Efterretning udi

Athe-

Athenæo Lib. XII. p. 532. *Plutarcho* Tom. II. p. 187. in *Apoph.* og p. 812. in *Reipubl. ger. præceptis.* *Pausania* in *Atticis* C. 24. *Proclo* apud *Photium* Cod. CCXXXIX. p. 989. *Stobæo* Serm. 52. p. 365. og 366. Serm. 83. p. 493. *Demosthene* paa mange Steder; *Ulpiano* in *Demosthenem*, særdeles p. 655. hvor han siger, at *Iphicrates* gjorde Staten mere Nytte, end alle andre Ansørere paa den Tid; og *Aenea* ad calcem *Polybii* p. 1688. Udi *Polyæno* Lib. III. C. 10. findes mange snedige Krigspudser af *Thimotheo*, og C. 9. end flere af *Iphicrate*. Udi *Frontino* findes ogsaa nogle af dem begge.

§. 594. N. 417. Not. 369. b). Af *Isæo*, *Demosthenis* Læremester, have vi endnu 10. Orationer, som ikke ere at foragte, og som, tillige med de tvende ældre *Oratorum Antiphontis* 16. og *Andocides* 4. Orationer, ere ei udgivne siden 1619., da de komme ud til *Zanau* in 8vo. *Plutarchus* handler om dem alle tre udi de 10. *Oratorum Liv* og *Levnets* Beskrivelser, og *Dionysius* af *Halicarnasso* haver umaget sig med at skrive en vidtloftig Undersøgning om *Isæi* Stil. Om *Antiphon* handler *Fabricius* in *Bibl. Gr.* Vol. I. Lib. II. C. 26. p. 833. om *Andocides* p. 839. og om *Isæo* p. 858. *Clemens Alexandrinus* udgiver *Strom.* Lib. I. p. 309. *Trh. Selsk. Skr. 4. D.*   *N.*   *Anti*

Antiphontem for den første, der haver næret sig af Rhetorikven.

§. 616. B. 437. Not. 383. b.) Demosthenis Navn bør stedse hos alle Elskere af Belsalenhed og Frihed være helligt. Thi hvad den første angaaer, da bør han ei alene sættes langt over alle Græske Oratores, men endog over alle Landes. Ja i Orationer for Retten kan Cicero selv aldeles ikke lignedes med ham, skjønt han i alle andre Slags Skrivemaader langt overgaaer ham, med hvilke Demosthenes ei heller synderlig befattede sig. Og hvad Friheden anbelanger, da vilste han den største Kierlighed mod den, ved at sætte sit Liv til for den og for sit Fædreland. Udi *Luciano* Tom. III. p. 490. staaer en Lovtale af denne sindrige Skribent over Demosthenes, hvor man ei kan læse Beskrivelsen over hans Død uden Bevægelse. Den Edition af *Demosthene* som jeg betiener mig af, er udkommen i 603. til Frankfurt in Fol. og tvivler jeg om, at der er nogen nyere og bedre, undtagen den, som den Lærde Taylor nu i Engelland har udgivet. Vi have endnu 61. Orationer af Demosthene, foruden nogle Breve. Udi min Edition staae og de tre Orationer, som endnu ere tilovers af *Æschine*, Demosthenis Modstander, saa og *Æschinis* Breve, og *Ulpiani* Forsklaringer

Flaringer over Demosthenes. Denne Ulpianus var en Sophist fra Alexandria, og levede i Constantini den Stores Tid. Uden at have læst Demosthenes og de andre Græske Oratores, maa ingen tænke at besidde en grundig Indsigt i Grækerlands gamle Forsfatning, og fornemmelig i Athenens.

§. 620. N. 440. Siden Socratis Tid have Athenienserne ikke havt saa dydig en Mand som Phocion. Han var tvende gange gift: Om hans sidste Kone beretter *Plutarchus* in *Phocione* Tom. I. p. 750. at hun ei var mindre berømt i Athenen for sin Kyndighed og Færdighed, end Phocion for sin Ærlighed, saa man altid saae hende gaae til Fods i Athenen, geleidet af en eeneste Pige. Da et rigt Fruentimmer fra Jonien vistes hende sine kostbare Smykker, som vare besatte med Edelsteene, sagde hun: Phocion er mit Smykke, som nu den 20de gang er udvalgt til Feldtherre af Athenienserne. Alexanders Gesandter, som vare sendte med Gaver til Phocion, funde hende i hendes Køkken, forrettende nogen gemeent Huusgierning. *Ælianus* Var. Hist. Lib. VII. C. 9. p. 139. giver hende ogsaa et prægtigt Vidnesbyrd. Lib. III. C. 47. p. 94. vidner han, at Phocion var 75. Aar gammel, da han blev aflivet, hvorimod *Cornelius Nepos*,

tillægger ham en Alder af 82. Aar: Lib. XI. C. 9. p. 194. Da den store Alexander sendte Phocion 100. Talenter til Foræring, spurgte Phocion, hvorfor han skulde have dem; Og da han fik til Svar: Fordi Kongen holder dig for den ærligste og beste Athenienser, sagde han: Lad ham da tilstede mig at blive det; og dermed viiste Foræringen af. *Athenæus* Lib. X. p. 419. fortæller, at Phocion var saa tarvelig, at hans Maaltid bestod ofte ikke i noget andet end lidet Honning. Saaledes levede denne store Mand paa en Tid, da hele Athenen svømmede i Bellyst, og han havde havt Leilighed nok til at berige sig, om han havde villet. Om hans Søns slette Opførsel skriver ogsaa bemeldte *Athenæus* Lib. IV. p. 168. *Plutarchus* Tom. II. in Apoph. p. 187. beskriver Phocions Gemyts-Æiighed saa stor, at aldrig nogen skal have seet ham enten see eller græde. Da Athenienserne forlangede af ham, at han skulde give sin Deel med til Offer, svarede han, pegende paa en af de hos staaende: Jeg maatte skamme mig, om jeg gav eder noget, og ei betalte denne, som jeg er i Gæld hos. Da Antipater, Stadtholder af Mæcedonien begierte en uretfærdig Ting af Phocion, svarede han: Phocion kan ei baade være din Ven og din Hykler. *Stobæus* Serm. 19. p. 170. beretter, at, da een havde ført sig uanstæn-

dig op imod Phocions Hustrue, og gif siden til ham, og bad derfor om Forladelse, svarede Phocion: Du har ei begegnet min Rone ilde, det maa være hændet en anden, derfor behøver du ei at undskyldte dig for mig. Til Slutning vil jeg anføre om denne store Mand, hvad *Plutarchus* beretter in *Phocione* Tom. I. p. 755. som viser den høieste Dyd: Da *Menyllus*, *Cassanders* Feldtherre, vilde give ham Penge, vegrede han sig for at tage derimod, sigende: At *Menyllus* var ei bedre end *Alexander*, og at *Phocion* havde nu lige saa liden Aarsag at tage imod Penge som da: Men *Menyllus* blev ved, og bad ham tage imod dem for sin Søns Skyld. Hertil svarede *Phocion*: Dersom min Søn forandrer sin Levemaade, saa faaer han nok i det jeg efterlader ham; men bliver han ved at leve som han nu lever, da forslaaer ingen Ting for ham.

§. 623. P. 443. Not. 388. b.) Om *Demetrio Phalereo*, og det falskelig ham tilslagte smukke Skrift *περι ἐμπνείας*, som snarere tilhører *Dionysium* af *Zalicarnasso*, handle *Fabricius* in *Bibl. Gr.* Vol. IV. Lib. IV. C. 31. p. 423. *Laërtius* Lib. V. C. 5. p. 538. *Aelianus* Lib. III. C. 17. p. 72., Lib. XII. C. 43. p. 227. *Plutarchus* Tom. II. p. 601. de *Exilio*, og *Athenæus* paa mange Steder, som vidt

løstlig beretter om hans Pragt og Overdaad imedens han regierede Athenen. Cicero kaldes Demetrium den sidste Græske Orator, og var han ei alene Orator, men endog Philosoph, og oplært af Theophrasto. *Phædrus*, ex Edit. Hamb. 1671. in 8vo, fortæller Lib. V. Fab. i. p. 58. en Tildragelse imellem Demetrium og den Comoedieskriver Menander, hvilket viser Demetrii Erbødighed for Bidsensker. Udi hans Tid kom ellers den Græske Comoedie paa sin høieste Spidse, ved de store Mænd, Menander, Diphilus og Philemon, af hvilke vi dog ikke have nogen fuldstændig Comoedie tilovers, men ikkun Levninger, som dog tydelig nok vise, hvilket Tab vi have gjort. Menanders og Philemons Levninger have de store Mænd, Grotius og Clericus, ei holdt deres Værdom for ringe og uanstændige til at samle, og den sidste at udgive 1709. til Amsterdam i 8vo. Terentius haver især benyttet sig af Menanders Comoedier, hvilket er nok, for at give os høie Tanker om dem. *Plutarchus* har i en særdeles Afhandling, om Aristophanes og Menander, viist den sidste's Fortrin frem for den første. Overtroe og blind Zver haver i de Christne Græske Keiseres Tider odelagt og opbrændt baade Menander og de fleste og beste gamle Græske Poeter, under Naastud, at de indeholdte Elskovs-Sager

og

og hedensk. Digt. *Diomedes* apud *Putschium*, in *Gram. lat. Hanoviae* 1605. in 4to, giver p. 486. &c. en artig Underretning om *Comœdiens Tilstand* og Fremveft hos *Græker* og *Romere*. Om *Glycera*, hvilken *Nesander* elskede, handle *Athenæus* Lib. XIII. p. 5. 84. 586. 594. 595. 605., som og vidner, at *Philemon* og *Sarpalus* elskede hende, og *Alciphron*, Lib. I. Ep. 29. p. 118., Lib. II. Ep. 3. p. 222., Ep. 4. p. 242. *Bacchis* var og paa samme Tid en meget berømt Skøge udi *Athenen*, efter *Alciphrontis* Lib. I. Ep. 29. p. 118., Ep. 30. p. 124., Ep. 31. p. 128., Ep. 32. p. 132., Ep. 38. p. 172., Ep. 39. p. 184. og *Athenæi* Lib. XIII. p. 594. *Bidnesbyrd*. Paa samme Tid, eller noget tilforn, blomstrede ogsaa i *Athenen*, mange anseelige *Oratores*, iblant hvilke *Hyperides* var den fornemste, som holdtes næst *Demosthenes* for at være den største. *Plutarchus* har Tom. II. p. 848. beskrevet hans Liv og Levnet iblant de 10. *Oratorum*. Han opregner ogsaa mange af de *Fruentimmer*, som han elskede, iblant andre *Myrrhine*, om hvilken ogsaa *Athenæus* Lib. XIII. p. 540. og 543., hvor han siger, at *Kong Demetrius Poliocretes* ogsaa elskede hende, og *Alciphron* Lib. I. Ep. 32. p. 132. Ep. 37. p. 164. handle. *Hyperides* blev tilsidst omkommen efter *Antipatris*, *Stadtholder* af *Macedonien*, hans *Befalning*.

Ingen af *Hyperidis* Taler ere komne til os. De andre *Oratores* paa de *Sider* vare *Dinarchus*, *Lycurgus*, en stor og ypperlig Mand, og *Demades*. Af den første have vi endnu tre Taler. Hans Liv og Levnet haver *Plutarchus* beskrevet iblant de 10. *Oratorum* Tom. II. p. 850. Om ham handler *Fabricius* in *Bibl. Gr.* Vol. I. Lib. II. C. 26. p. 878. Af *Lycurgo* have vi endnu en meget smuk *Oration*. Om ham handler *Plutarchus* pag. 841. og *Fabricius* p. 861. Under *Demadis* Navn have vi endnu en Tale, skjønt det er flart, baade af *Stilen*, som og af *Ciceronis* *Bidnesbyrd*, at *Demades* ei haver efterladt sig noget *Skrift*. Om ham handler *Fabricius* Vol. IV. Lib. IV. C. 30. p. 418. Disse Mands Taler ere, tilligemed *Lesbonactis* og *Serodis Artici*, best udgivne til *Hanau* 1619. in 8vo. Noget for denne Tid levede *Isocrates*; thi han døde i samme Aar, som *Grækerlands* Frihed undergik i Slaget ved *Chæroneæ*. Af ham have vi endnu mange Taler, som vel, i Henseende til *Stilens* Styrke, ei kan sættes imod *Demosthenis* og *Lysicæ*, men derimod langt overgaae dem i Nytte af *Indhold*, saasom de indbefatte i sig saadanne *Leve-Regler*, som en *Christen* ei har *Aarsag* at skamme sig ved; hvilket ei er at undre paa, saasom han havde hørt *Socratem*. Han opnaaede næsten en Alder af

hun-

hundrede Aar. Hans fornemste Discipler vare Demosthenes, Ephorus, og Theopompus. Om ham handle *Plutarchus* pag. 836. og *Fabricius* Lib. II. C. 26. p. 848. Da jeg udi denne Anmerkning haver talet om nogle af de berømteste Græske Comoedie-Skribere, saa vil jeg og henvise Læserne til de Skribenter, hvor de kan faae den beste Underretning om Grækernes Skuespil, hvilke ere: *Le Theatre des Grecs* par Brumoy, Amst. 1732. 3. Vol. in 8vo. og i den I. Tome af *Memoires de Litterature*. Amsterdam 1731. in 8vo, fra p. 174. til p. 196. sur la forme & la construction du Theatre des Anciens, par Msr. Boin-din og i den V. Tome, sur les masques & les habits de theatre des Anciens, af den samme.

§. 629. P. 447. Not. 390. b). Om Lachares handler ogsaa *Polyænus* L. III. C. 7., og om den Platoniske Philosopho Crates *Diogenes Laertius* L. IV. C. 4. p. 408.

§. 630. P. 449. Not. 391. b). Om Antigoni Gonatæ Krig imod Athenienserne melder ogsaa *Polyænus* L. IV. C. 6. §. 20.

§. 654. P. 467. Not. 411. b). Denne Talemaade laster *Longinus*, de sublimitate sect. 37. p. 206., billigen, som for vidt dreven, og undskylder den kun med sin Fatterlighed.

§. 666. V. 478. Not. 422. b). At ville ligne Lyncurgi Love med Evangelii, er et af de daarligste Foretagender, som et vittigt Menneske kan foretage sig; da de førstes Haardhed og Umenneskelighed er i mange Maader uregtelig. Men derimod er det dog vist, at Lyncurgi Indretning bør ansees for et Mesterstykke, og han for en af de største Mænd i Verden, baade naar man henseer til Udfaldet, at han var i Stand til at bringe Mennesker til at antage haarde, ja næsten ulidelige, Love, saa og til hans Hensigt, som var denne, at indrette en Stat, som skulde stedse blive ved, (hvilket den ventelig og havde blevet, saafremt dens Lemmer ei havde overtraadt hans Love), og hverken fuldkastes ved indvortes Svaghed, eller ved udvortes fiendtlig Angreb. Til at opnaae dette, dannede han et fuldkommen stridbart Folk, ved bestandige Legems Øvelser og overmaade streng Levemaade. Herved, og ved Egteskabernes Indretning, bragte han ogsaa et sundt Folk tilveie, og som var i Stand til stærkt at formere sig: Ved den yderste Høide af Lydighed og Orden, og ved de offentlige Giestebuder og Øvelser, forsikrede han sin Indretnings Langvarighed, og dens Befrielse fra indvortes Uroligheder: Og ved aldeles at affaafe Penge, og at uddeele Agrene lige iblant alle Borgere, betog han dem al Lyst til at

paa

paaføre andre Krig, for at udvide deres
 Grændser; Thi denne kloge Mand indsaae
 heel vel, at saadant ei kunde skee af dem,
 uden ved at svække deres indvortes Forfat-
 ning, ved Omgang med Fremmede, og Pen-
 ges Indførsel. Udfaldet viiste og, at Sparta
 var meest mægtig og anseelig, saa længe
 det lod sig noie med sit eget Land; men at
 det derimod var mindst, da det syntes meest,
 ja nærmest sin Undergang, da det erobrede
 mange Lande, og det alene fordi Lycurgis
 viise Love og Anordninger da svækkedes, efter
 at de, uden mindste Skaar, havde staaet
 ved Magt i 400. Aar, hvorpaa intet andet
 Exempel Hayes i den hele Historie. Et hun-
 dredde Aar derefter begyndte de at overtrædes,
 men holdtes dog endda i nogle Poster; og
 endelig bleve de, efterat de havde opnaaet en
 Alder af omtrent 700. Aar, reent affskaffede.
 Lycurgus bør derfor med Billighed kaldes
 den største af alle Lovgivere, naar man alene
 henseer til det at gjøre en Indretning, hvor-
 udi alle Midlerne svare til Diemerket, og alle
 Parterne gjøre eet ud med det Heele. Saa-
 dan Indretning er ikke heller muelig at finde
 i noget andet Land, saasom Planen til den
 Spartanske er gjort af een Mand, og efter
 eet Anlæg; da derimod alle andre Landes
 Indretninger og Love ere gjorde efterhaanden,
 og sammensliffede af adskillige, hvoraf flyder,

at

at den ene Lov ofte imodfiger den anden. Grækerne have vel derfor med al Føie kunnet sætte den Spartanske Alderdom imod den Rømerste, ja endog over den, i Henseende til den hele Indretning. Kort sagt: De Midler, Lycurgus haver grebet til, for at danne et bestandig vedblivende, uovervindeligt, tapert, nøisomt, tarveligt, ærbart, sundt, stærkt, frugtbart, høimodigt, Folk, have umuelig kunnet være bedre: Men derfor negter jeg vel endda, at han haver dannet et lykfsaligt Folk, som Evangelium derimod gjør (jeg taler dog ikkun om Lykfsalighed i denne Verden, og ikke i hin); thi Lacedæmoniernes Arbeidsomhed og Tarvelighed var dreven saa vidt, at ingen Bane var i Stand til at gjøre den engang taalelig, end sige lykfsalig. Naar de derfor saae deres Leilighed, søgte mange af dem at smage en sødere Levemaade, hvilket stedse ved haarde Straffer maatte forebygges, hvilke vare ligesom Ralken i den Lacedæmoniske Bygning, og hvis Formildelse og Efterladelse forvoldte, at den hele Bygning faldt ned. Ikke heller finge de Lov til nogensinde at smage den Fornøielse, som Videnskaber og Kunster give. Der fandtes derfor ogsaa stedse hos dem Bankundighed, og en Slags Grumhed og Biddhed. Imidlertid maa man tilstaae, at Lycurgi Hensigt udfordrede saadan Indretning, og at de
af

af mig omtalte Mangler vare ei at undgaae i hans Anlæg. Med saa Ord: Lycurgi Anstalter ere forundringsværdige, men ei at misunde.

§. 667. P. 479. *Pausanias* in *Arcadicis* p. 697. vidner, at det Tegeatistke Fruentimmer, som førte sig tappert op, heed *Marpessa*, og at Fruentimmerne bleve over denne af dem erlangte Seier saa stolte, at de anrettede et særdeles Offer til Mars, fra hvilket alle Mandfolk vare udelukte.

§. 668. P. 480. Siden *Messenierne* ginge saa tillig under, at de endog aflode at være en særdeles Stat, forend der vare ret mange *Skribenter* til i Verden, saa finder jeg saare lidet optegnet om deres *Videnskaber* og *Opfindelser*. Dog tillægger *Plinius* Tom. II. Lib. VII. p. 100. en *Messenier*, ved Navn *Midias*, at have først opfundet *Pantseret*.

§. 682. P. 487. *Polycæmus* Lib. VIII, pag. 771. kalder *Theopompi* Dronning, *Chilonis*, *Cleandri* Dotter, og fortæller, hvorledes hun paa en artig Maade reddede sin Mand af det Fængsel, som han sad udi hos *Arcadierne*.

§. 703. P. 504. Om trent paa denne Tid, da Eurycrates og Archidamus vare Konger i Sparta, levede den berømte Chilon, som var en af de syv Viise i Grækerland, og hvilken jeg undrer mig over at de lærde Forfattere have reent forbigaaet. Hans Liv og Levnet beskriver *Diogenes Laërtius* Lib. I. C. 3. p. 69. Mere om ham findes hos *Plutarchus* Tom. II. p. 151. in *Symposio*, *Stobæus* Serm. 21. p. 176. hvor det herlige Sprog: Kiend dig selv, tillægges ham. Serm. 41. p. 268. Serm. 46. p. 328. Serm. 68. p. 428. Serm. 83. p. 484. og Serm. 106. p. 572.

§. 711. P. 511. Not. f). Om *Telesilla*, som er en af de berømmeligste Græske Poetinder, handle, foruden *Plutarchus*, *Polyænus* og *Herodotus*, ogsaa *Pausanias* in *Corinthiacis* p. 157., *Clemens Alexandrinus* Strom. Lib. IV. p. 522., *Apollodorus* in *Bibliotheca* p. 167., *Confortinus* ex Edit. Lugd. Bat. 1642. in 8vo C. 9. p. 219., og *Svidas* Tom. II. p. 878. in voce *Τηλέσιλλα*. Alt hvad der findes om hende, haver *Joh. Chr. Wolf* samlet in *Poetriis græcis* p. 62.

§. 715. P. 514. Not. g). Om *Gorgo*, Kong *Leonidæ* Dronning, og *Cleomenis* Dotter, beretter *Plutarchus* in *Lac. Apoph.* p. 227.

p. 227. Tom. II. følgende Svar: Et fremmed Fruentimmer sagde til hende: Der er dog intet Sted, hvor Fruentimmeret hersker over Mændene, uden i Lacedæmon allene; Hertil svarede Gorgo: Ja vi alene bringe ogsaa Mænd til Verden. Af den Robber-Tavle, som Aristagoras førte med sig, og hvorudi stode indgravne alle de da bekiendte Lande, efter Herodoti Beretning Lib. V. p. 305., sees Landkarteres Velde. Og at de i en kort Tid ere blevne temmelig almindelige, vidner følgende *Æliani* Beretning Lib. III. C. 28. p. 85.: Da Socrates mærkede, at Alcibiades var stolt af sin Rigdom, og det meget Jordegods han besad, førte han ham til en Tavle, som hang paa Væggen, og hvorpaa hele Jorden stod aftegnet, og spurgte ham ad, om han kunde finde Attica derpaa; Og da han endelig med Nøie havde fundet det, bad han ham at lede efter sit Jordegods: Men da han maatte tilstaae, at det ei var der at finde, sagde Socrates: Du gjør dig da til af det, som neppe er en Part af Jorden. Denne Hændelse skeede omtrent 100. Aar efter den første. Hidindtil har jeg ikkun anført om almindelige Karter over den hele Jord; men 350. Aar efter finder jeg, at de have og havt over særdeles Lande, som iblant andre over Italien, efter *Varronis* Vidnesbyrd de Re, rustica Lib. I. C. 2. p. 5.

§. 718. P. 519. Siden de lærde Forfattere ei have, som de vel burde, handlet om Historien af Carien, saa vil jeg her indføre, hvad jeg haver samlet om den tappre Cariske Dronning Artemisia den ældre. Slaaget ved Salamis, hvorudi hun udviste de største Prøver paa sin Tapperhed, giver mig Anledning hertil. Alt hvad *Herodotus* melder om hende, have de lærde Forfattere allerede anført i Historien af Persien. *Photius* in *Biblioth. Cod. CXC. p. 492.* anfører af *Ptolomæi Hephæstions* 7. Bog følgende Beretning om hendes Død: Hun forlibede sig i Dardano den Abydener, og, da hun ei kunde bringe ham til Gienkiertighed, blev hun saa forbitret derover, at hun lod stikke Dinene ud paa ham, medens han sov. Men herpaa fulgte saadan Anger og Fortrydelse, at hun selv frivillig sprang ned af den Leucadiske Klippe, døde, og blev der begravet. Men uden al Tvivl er denne Historie en Digt; hvilket om saa er, er den ikke den eeneste hos den gode *Ptolemaus Hephæstion*. Udi *Hippocratis* Søns, *Thessali*, Tale til Athenienserne findes p. 539. udi *Hippocratis* Bercker en Beretning om, hvorledes *Artemisia* forgieves angreb den *De Cos*, og ved en stor Storm, Torden og Lynild, som Guderne opvakte, mistede mange Skibe. Hvad *Svidas* har tænkt paa, naar han T. I.

p. 442. in voce *Ἀρτεμισία* skriver, at *Artemisia* figtede imod Perserne, det kan jeg ikke vide; thi den Sag, at *Artemisia* figtede med Perserne imod Grækerne, er saa vel stadfæstet, og uden al Tvivl, som noget i Historien. *Pausanias* vidner in *Laconicis* p. 232., at *Artemisia* Billede var endda udi hans Tid at see paa Torvet i Sparta, iblant de andre Anførelses af de overvundne Perser. *Polyænus* Lib. VIII. p. 804. anfører fire Krigspudser af *Artemisia*, som han dog alle har taget af *Herodoto*.

§. 728. N. 526. *Pausanias* in *Laconicis* p. 252. fortæller ogsaa denne bedrøvelige Hændelse imellem *Pausanias* og *Cleonice*.

§. 729. N. 528. Not. 465. b.) *Cornelius Nepos* beretter, p. 32. in *Pausania*, ligesaa vel som *Thucydides*, at Taget blev afbrudt efter *Ephorum* Befalning, paa det *Pausanias* desto snarere skulde døe under aaben Himmel. *Herodotus* Lib. IX. p. 541. fortæller, at et Græsk Fruentimmer, en Datter af *Zegetorides*, fra den *De Cos*, som en fornem Perser, ved Navn *Pharandates*, havde, formedelst hendes Skionhed, røvet imod hendes Billie, flygtede, saasnart hun fik at vide, at Perserne vare slagne ved *Plataeas*, bort fra deres Leier paa en Bogn, ifort prægtige

Trh. Selsk. Skr. 4. D. X tige

tige Klæder, og geleidet af mange Opvartersker; og kom hun til Pausanias, just da han stod og endnu gjorde fornødne Anstalter. Hun faldt ned for hans Fødder, og gav tilkiende, hvo hun var. Han trostede hende, og sagde, at hendes Fader var der paa Stedet hans beste Bært, og besørgede hende bragt i Sikkerhed til hendes Fædernes land, med alle hendes Eiendele. Den Skribent *Pausanias* regner, In *Laconicis* C. 4. p. 214. denne Gierning blant *Pausanice* berømmeligste. Samme Skribent vidner C. 17. p. 252., at *Lacedæmonierne* gjorde, efter *Pausanice* Død, alt hvad de kunde, for at stille hans Siel tilfreds, og derfor oprettede ham, ved Alteret i *Minervæ Chalciceæ* Tempel, tvende Billeder af Kobber, og anstillede Offeringer til den *Genius Epidotes*, hvormed ogsaa *Plutarchus* Tom. II. p. 560., i det smukke Skrift om Guds silde Zevn, kommer overeens. *Pausanias* C. 6. p. 240. beretter ogsaa, at *Pausanice* Grav saaes endda udi hans Tid i *Sparta*, lige over for *Theatrum*, og at der aarligen holdtes ved det Taler, *Pausanice* til Ære, og Sørge-Spil, udi hvilke ingen anden end *Lacedæmonier* finge Lov at øve sig. *Plutarchus* Tom. II. p. 105. udi sit Troste-Skrift til *Apollonium* anfører følgende merkelige Svar af den Poet *Simonides* til *Pausanias*, som idelig bryr

stede

stede sig af sine Seievindinger, og begierte af ham et sindrigt Sprog: Hav i Erindring, at du er et Menneſke. P. 230. in Lacon. Apoph. Da der iblant det Perſiſke Bytte fandtes ogſaa mange prægtige Klæder, ſagde Pausanias: Det er bedre, at en er ſelv af ſtor Værdie, end at han beſidder Ting af ſtor Værdie. *Athenæus* fortæller Lib. XII. p. 536., eſter den Skribent *Nymphis* af *Heraclea*, en af *Pausaniæ* Gierninger, ſom tydelig lægger hans Hojmod for Dagen. Det er bekiendt, at *Pausaniæ* Moder ſkal have været den førſte, ſom lagde en Steen for Døren af Templet, og derved gav Exempel til de andre at indmure hendes Søn. Men at *Pausaniæ* Fader haver endog været da i Live, og hiulpet til, tilligemed hans Moder, at mure ham ind, det fortæller *Stobæus* Serm. 37. p. 228. Dog det bliver vel en Digt, helſt da han ikke, ſom *Herodotus*, og alle andre Skribenter, kalder hans Fader *Cleombrotus*, men *Zegeſilaus*. Han ſiger ellers ogſaa, at *Pausanias* fik af *Xerxes*, for at forraade Grækerland, 500. Talenter i Guld. *Polyænus* Lib. VIII. p. 802. kalder *Pausaniæ* Moder *Theano*.

§. 738. P. 534. Not. 474. b.) *Pausanias* in *Laconicis* C. 8. p. 222. beretter ikke alene, at *Cynisca*, Kong *Archidami* Doter,

ter, og den store Agesilai Søster, var den første, som af alle Fruentimmer erholdt Prisen i de Olympiske Leege, men endog det første Fruentimmer, som holdte Heste, hvilket dog ventelig maa indskrænkes til det Brug. C. 15. p. 243. vidner han, at hendes Grav var endda udi hans Tid at see i Sparta, og at den Seier, hun paa de Olympiske Leege erholdt, skeede i Beddeløb med Bogne, for hvilke vare spendte fire Heste. Om Cynisca melde ogsaa *Xenophon* in *Agésilao* p. 51. og *Plutarchus* Tom. II. p. 212. in *Lacon. Apoph.*

§. 740. P. 535. Brasidas haver været en af Spartas tapperste Feldtherrer. *Pausanias* in *Laconicis* C. 14. p. 240. vidner, at hans tomme Grav var endda i hans Tid at see paa den vestre Side af Torvet. *Polyænus* anfører Lib. I. C. 39. fem Krigspudser af Brasida. Hans Moder Argileonis er og en af de berømmeligste Spartaniske Qvinder. *Plutarchus* Tom. I. in *Lycurgo* pag. 55. og Tom. II. in *Lacon. Apoph.* p. 219. fortæller om hende, at hun svarede, da Thracierne løstede hendes Søn op til Skyerne, sigende, at han var en Mand, der ei havde sin Liige: Vel var Brasidas en tapper og brav Mand, men Sparta har mange flere bedre end han. *Diodorus Siculus* beretter Tom. I. Lib. XII. p. 530. det samme om hende, og endda med

det

der Tillæg, at Ephori befale derfor at bevise hende offentlig Ære.

§. 767. P. 557. Not. 502. b.) Om Thymbro fortæller *Polyænus* Lib. II. C. 19. et Krigspuds. *Diodorus Siculus* beskriver L. XIV. p. 718. hvorledes han blev ihjelslagen af den Persiske Feldtherre *Strutha*. Om *Dercyllida* fortæller ogsaa *Polyænus* Lib. II. C. 6. et Krigspuds.

§. 775. P. 565. *Ælianus* anfører Var. Hist. Lib. III. C. 20. p. 79. et merkeligt Exempel paa *Lysanders* Farvelighed i Spise; hvorimod han Lib. XIII. C. 8. p. 251. ogsaa vidner, at han tilsidst blev i Jonien overdaadig, og satte sit Fædrenelands Farvelighed tilside. *Polyænus* anfører Lib. I. C. 46. fem af *Lysanders* Krigspuds, hvoriblant det fjerde, som indeholder hans Opførsel paa den *De Thaso*, viser den største Grumhed og Troeløshed. *C. Nepos* kommer hermed overeens udi *Lysandri* Liv og Levnet, p. 44., endskiønt Slutningen af hans Fortælling om denne Sag er bortkommet. *Pausanias* Lib. VI. in *Eliacis* C. 3. beretter, at der endda i hans Tid fandtes tvende Billeder af *Lysander* i *Olympia*, som *Jndvaanerne* af den *De Samo* havde opreist ham til Ære, efter Slaget ved den *Flod Egos*, da han

og nød samme Ære af Indvaanerne i Epheso, som endog satte hans Billede i Diana's Tempel. In Bœoticis C. 32. vidner denne Skribent, at Lysander ligger begravet i den Boeotiske Stad Zaliarto, hos hvilken han blev omkommen af Thebanerne. Han undersøger ellers meget nøie hans Gierninger, og slutter med, at han har gjort sit Fædreland mere ont end godt; hvilken Dom vel ogsaa er rigtig. In Phocicis C. 9. beretter han at tvende af Atheniensernes Anførere i Slaget ved Ergos Floden, Tydeus og Adimantus, vare af Lysandro blevne bestukne med store Penge. *Plutarchus* Tom. II. p. 190. in Apoph. anfører følgende sindrige Taler af Lysandro: Da Dionysius den ældre, Tyran i Syracusa, sendte ham kostbare Klæder til hans Døttre, vilde han ei tage imod dem, sigende: at han frygtede for, at de vilde see hæsligere ud i dem. Da Argiverne og Spartanerne trættes med hinanden om, hvo der havde meest Ret til et vist Stykke Jord, trak han sin Kaarde, og sagde: Ved denne afgjøres Retten best. Da en Megarenser talede paa et Mode, eller Folkeforsamling, meget frit, sagde han: Dine Ord feile en Stad. In Lacon. Apoph. p. 229. Da han havde indtaget Athenen, skrev han ikke videre til Ephoros i Sparta end disse Ord: Athenen er i vore Hænder. Da han adspurgte

spurgte Oraclet i Samothracien, og Præsten begierede af ham at sige: hvilken af de Misgierninger, som han havde bedrevet, var den største? spurgte han ham ad: Om han gjorde det af sig selv, eller efter Gudernes Befalning? Og da Præsten svarede ham, at det var efter Gudernes Befalning, sagde han: Holdt da inde med saadan Begiering; thi jeg skal nok svare Guderne, naar de selv spørge mig ad.

§. 800. P. 589. Not. 532. b.) *Plutarchus* beretter i *Agésilao* T. I. p. 606., at denne store Konges Dronning heed *Cleora*, og hans Døtre *Apolia* og *Prolyta*, hvilke man, i Henseende til udvortes Pragt, ikke kunde stille fra andre Spartaners Døtre, saa tarveligen bleve de opdragne. Udi *Polyæno* Lib. II. C. 1. findes 33. af *Agésilai* Krigspudser, hvoriblant ere mange merkkelige. *Ælianus* Var. Hist. Lib. VII. C. 13. p. 141. beretter, at *Agésilaus* gif, da han endog var kommen til høy Alder, tidlig om Morgen, endog om Vinteren, udi Staden, uden Skoe og Trøie, havende alene en forside Kappe om sig; og da nogle bade ham at skaane sig selv, svarede han: De unge Folk i Staden see paa mig og min Opførsel, ligesom Kyllinger paa Hønen. Lib. XII. C. 15. p. 213. *Agésilaus* var saa føielig i

Omgang, at han endog reed paa Riep med sine Børn, og da een, som fandt ham i den Forretning, loe af ham, sagde han: Naar du først selv bliver Fader, saa kan du give Fædre Raad. Det er bekiendt, at den store Socrates gjorde det samme, hvilket viser, at de gamle Græker, med al deres Wiisdom, Fornuft og Uanstændighed, vare langt fra de strænge Tanker, som visse særfindede Folk nu omstunder have, at al uskyldig Skiemt er uanstændig og Gud mishagelig. *Stobæus* Serm. 52. p. 365., beretter, at *Agessilaus* sagde, at en Anfører burde have Mod imod Fienden, Kierlighed mod sine Underhavende, og Overlæg og Forstand til at benytte sig af Omstændighederne. Serm. 63. p. 408. Da *Agessilaus* blev adspurgt, hvorfor *Spartanerne* ginge med deres egne Haar, svarede han: Fordi den Zirat koster mindst. *Athenæus* anfører Lib. XIV. p. 651. et merkeligt Exempel paa *Agessilai* Tærværdighed. *Plutarchus* Tom. II. p. 808., i det smukke Skrift om Republikvens Forvaltning, siger, at *Agessilaus* var en meget oprigtig Ven, og anfører til Beviis derpaa følgende Brev af ham: Dersom *Nicias* er uskyldig, da dom ham derfor frie; men er han skyldig, saa dom ham frie for min Skyld; overalt, dom ham frie. Og p. 809., efter *Xenophon*, at *Agessilaus* glædede sig, hver gang han berigede

berigede nogen af sine Benner, endskiont han for sin egen Person foragtede Rigdom. In Apoph. p. 190. Da han engang blev adspurgt, hvilken Dyd var størst, Retfærdighed eller Tapperhed, svarede han: Dersom vi alle vare retfærdige, saa gjordes Tapperhed ikke fornøden. Den Læge Menecrates var saa hofmodig, at han tiltog sig det Navn Jupiter; Da han nu tilskrev Agesilaos saaledes: Menecrates Jupiter helser Kong Agesilaum; svarede Agesilaos ham igien: Kong Agesilaos ønsker Menecrati Helbred. In Apoph. Lacon. p. 208. Da en roste en Orator, fordi han ved store Ord gjorde smaa Ting store, svarede Agesilaos: Jeg vilde ikke engang holde den for en god Skoemager, som gjorde store Skoe til smaa Fodder. Da Indvaanerne af den De Thaso besluttede at tillægge ham, for opbaarne Belgierninger, guddommelig Ære, og med denne Beslutning sendte Gesandter til ham, spurgte han dem ad, om deres Stad var i Stand til at gjøre Guder; og da de hertil havde svaret ja, sagde han: Lad dem da først gjøre sig selv til Guder, saa vil jeg siden troe, at de kan gjøre mig dertil. Da han blev adspurgt, hvorledes man skulde faae et stort Navn, svarede han, ved at tale got, og ved at udrette store Ting.

§. 802. V. 590. *Plutarchus* Tom. II. p. 191. in *Apoph.* beretter, at da Kong *Archidamus*, *Agessilai* Søn, saae for første Gang en *Puil*, som hørte til en *Catapult*, bragt fra *Sicilien*, brød han ud i disse Ord: *Åh!* nu er det ude med *Tapperhed*. In *Lacon. Apoph.* p. 218. Da den berømte *Læge Perriander* lagde sig efter at gjøre *Bers*, og gjorde dem meget slette, sagde *Archidamus* til ham: *Hvorfor stræber du efter at blive af en god Læge til en slet Poet?*

§. 806. V. 593. Om *Chelidonis*, Kong *Cleonymi* Dronning, handler ogsaa *Parthenius* C. 23. p. 386. under det Navn af *Chilonides*.

§. 859. V. 636. Ved Slutningen af den *Spartanske Historie* vil jeg indføre adskilligt merkværdigt om deres *Fruentimmer*, hvortil jeg ei tilforn har havt beqvem Leilighed. *Plutarchus* Tom. I. p. 47. in *Lycurgo*, viser Grunden, hvorfor *Lycurgus* vante *Qvinderne* fra deres *Barndom* af, til saadan haard *Levemaade*, og saa strænge *Legems Øvelser*, nemlig: at de skulde blive sunde og stærke, og følgerig siden, naar de bleve gifte, saae lette *Barselsænge*, og bringe sunde og stærke *Børn* til *Verden*, hvilken *Hensigt* han ogsaa opnaaede. P. 49. En *Fremmed* adspurgte en *Spartansk Qvinde*, ved Navn *Gerada*, hvad *Straf Hoerkarle* finge i *Sparta*, hun svarede, at ingen saadan fandtes

tes der: Men om den fandtes, blev den Fremmede ved; da skal han give, svarede Gerada, en Tyr, som kan, naar han rækker Hovedet over det Bierg Taygeto, drikke af den Flod Eurota: Men hvorledes skulde saadan Tyr kunde være til? sagde da den Fremmede; Ja, svarede Gerada, hvorledes skulde nogen Hoerkarl kunde være i Sparta? Tom. II. p. 240. in Apoph. Laecnarum. Da Acrotatus, en Søn af Gyrtia, blev fra de offentlige Leege baaren for død hjem, og Betienterne begyndte at græde, sagde hun: Vil I være stille! Han viser, af hvad Blod han er kommen; det er nu ei Tid at græde, men at forbinde den Saarede. Da hun siden fik at vide, at han var slagen i Creta, sagde hun: Han var jo kommen der, enten for at dræbe Fienden, eller selv at blive dræbt; Mig er det langt behageligere, at han har faaet en anstændig Død for sig selv, sit Fædreneland og sine Forfædre, end om han havde levet længe med Skamme. Da Damatria fik at vide, at hendes Søn havde ført sig frygtssom op i et Slag, omkom hun ham selv med egen Haand ved hans Hiemkomst. En anden, da hun fik at vide, at hendes Søn var flygtet af Slaget, skrev ham saaledes til: Min Søn, der gaaer et ont Rygte om dig; Giv det til intet, eller døe. Nok en anden stod i Forstaden, og vens-

tede

tede at faae at høre om Slagets Udfald: Da nu en kom derfra; spurgte hun ham ad, hvorledes der stod til? Han svarede: Alle dine fem Sønner ere blevne: Ei, du Slubbert! sagde hun, jeg spurgte ei derom, men hvorledes det staaer til med vore Folk; Og da han herpaa svarede, at de havde vundet; sagde hun: Nu fortryder jeg ikke mine Søners Død. Udi en offentlig Dmgang hændte det sig, at en fik at vide, at hendes Søn vel havde erholdt Seieren, men derhos sat Livet til: Hun tog dog ikke Krandsen af sit Hoved, men vendte sig om til de andre nærværende Qvinder, og sagde: Det er meget smukkere at vinde i Slag og døe, end at vinde i de Olympiske Læge og leve. Da en fattig Jomfrue blev adspurgt: Hvad Medgift hun kunde bringe sin Beiler? svarede hun: En arvelig Kyndskhed. P. 775. in Narrat. amat. fortæller han en modig, men derhos fortvilet, Gierning af en Spartansk Qvinde, ved Navn Damocrita, for hvilken Guderne skal til Straf have tilsendt Lacedæmonierne det store Jordskielv. *Propertius* beskriver Lib. III. Eleg. 12. p. 202. i meget smukke Vers de Legems Døvelser, som vare brugelige blant de Spartanske Qvinder. *Polyænus* Lib. VII. p. 689., hvormed overenskommer *Plutarchus* Tom. II. p. 247. de Virt. mulier. Lib. VIII. p. 802. og p. 826. *Herodotus* Lib.

IV. p. 270., og *Valerius Maximus* Lib. IV. C. 6. Ex. 3. ext. p. 404., fortæller ogsaa adskillige af de Spartaniske Qvinders tappre Gierninger. *Suidas* taler Tom. I. p. 1472. in voce *Χλειταγόρα*, om en Poetinde ved Navn *Clitagora* fra *Lacedæmon*, som *Aristophanis* Scholiast in *Vespas* v. 1238. p. 321. siger derimod at have været fra *Thessalien*. Mere om hende findes i *Olearii* Diss. de Poetr. Gr. in *Wolfii* Poetr. Gr. p. 145. *Athenæus* Lib. XII. p. 534. siger, at *Alcibiades* forførte *Timæam*, Kong *Agidis* Dronning, ved en Foræring af 1000. *Daricis*, hvilket baade viser den til de Tider endda værende Armod i *Sparta*, og at de dog da allerede havde begyndt at faae Smag paa Penge. Lib. XIV. p. 646. anfører han noget om deres Sædvaner ved Brylluper. Det er ellers meget merkværdigt, at der ei findes nogen fra *Lacedæmon* iblant de mange Skjøger, som denne Skribent opregner, men at de fast alle ere enten fra *Corinthen*, eller fra *Athenen*; hvilket efter min Tanke tydelig viser, at der har været en ganske anden Leve- maade brugelig i *Sparta*, end i nogen anden Stad, og at *Lycurgi* strænge og haarde Love have virkelig gjort dem kydske, afholdne og tarvelige, hvormed ogsaa alle gamle Skribenters *Bidnesbyrd* komme overeens.

Tan-